ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO A FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

ANALÝZA FILMU „MOSKVA SLZÁM NEVĚŘÍ“

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Inna Myshenko

Specializace v pedagogice: Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Michaela Pešková, Ph.D.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 28. dubna 2017

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych tímto způsobem poděkovala vedoucí práce Mgr. Michaele Peškové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady, připomínky a zejména ochotu a trpělivost při vypracování bakalářské práce.

Zde se nachází originál zadání kvalifikační práce

Obsah

Úvod ... 2

1. Historický kontext ... 3
   1.1 Historická, společenská a kulturní situace v období vzniku filmu ... 3
   1.2. Ruský film v 60.–80. letech 20. století ... 3

2. Tvůrci filmu ... 5
   2.1 Režisér ... 5
   2.2 Scénárista ... 5

3. Obsazení postav ve filmu ... 6
   3.1 Věra Alentova ... 6
   3.2 Irina Vadimovna Muravjova ... 7
   3.3 Raisa Rjazanova ... 7
   3.4 Alexej Vladimirovič Batalov ... 8
   3.5 Další obsazení rolí ve filmu Moskva slzám nevěří ... 9

4. Děj filmu ... 11

5. Recenze na film „Moskva slzám nevěří“ v československém dobovém tisku ... 15

6. Ze zákulisí filmu „Moskva slzám nevěří” ... 18

7. Klíčová slova – co je třeba si připomenout předtím, než začít sledovat film ... 19
   7.1 Moskevské mrakodrapy ... 19
   7.2 Koleje ... 19
   7.3 Krabí konzerva ... 19
   7.4 Limitnici ... 20
   7.5 Leninova knihovna ... 20
   7.6 60 arů půdy ... 20

8. Ocenění filmu „Moskva slzám nevěří“ ... 21

9. Praktická část ... 22

Závěr ... 39

Resumé ... 41

Seznam použité literatury ... 42

Obrázková příloha ... I

Úvod

Tématem bakalářské práce je film s názvem „*Moskva slzám nevěří*“. Jedná se o sovětský film, který byl natočen v roce 1979. Režisérem tohoto filmu je Vladimír Valentinovič Meňšov.

Cílem bakalářské práce je provést analýzu tohoto filmu. Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První, teoretická část, se bude zabývat společenskou a politickou situací v SSSR v období vzniku filmu. Další kapitoly bakalářské práce představí medailonky filmových herců, scénáristy a režiséra. Bude popsána biografie a kariéra hlavních protagonistů tohoto filmu, tedy Věry Alentové, Iriny Muravjovové, Raisy Rjazanové a Alexeje Batalova. Dále se bude práce věnovat hodnocení filmu, a to jak dobovému, tak i současnému. Film „Moskva slzám nevěří“ obdržel ocenění Oskara.

Druhá část bakalářské práce je částí praktickou. Sestává z překladu úryvku ze scénáře filmu. Bude se jednat o úryvek, ve kterém se děj přesouvá z roku 1958 do roku 1978.

Ze seznamu použité literatury, která je uvedena na samotném konci práce, jsme nejvíce využívali knihu “Moskva slzám nevěří” od Valentina Černycha. Kniha nám sloužila k detailnímu nastínění děje filmu. Jako další významný zdroj, který je použit v bakalářské práci, je kniha s názvem „Oblíbené kino“, kterou napsaly Olga Černyš a Larisa Danilenko. Z této knihy jsme čerpali dobové informace o filmu a také informace o samotném natáčení. Jako další významný pramen při zpracování bakalářské práce nám sloužil československý dobový tisk, z něhož byly vybrány cenné recenze analyzovaného filmu.

Bakalářská práce obsahuje přílohu, která je sestavena z fotografií herců a fotografií přímo z natáčení.

Chtěla bych, aby bakalářská práce sloužila vyučujícím ve školství jako zpestření jejich výuky.

1. Historický kontext

1.1 Historická, společenská a kulturní situace v období vzniku filmu

V roce 1979 vládl v SSSR Leonid Iljič Brežněv (Леонид Ильич Брежнев). Leonid Brežněv byl sovětským politikem a také nejvyšším představitelem SSSR v letech 1964–1982.[1]

Rok 1979 byl bohatý na filmovou produkci. Mimo analyzovaný film „Moskva slzám nevěří" vznikly například filmy: „Devět dní a celý život" („Девять дней и вся жизнь"), „Chuť chleba" („Вкус хлеба"), „Odešla žena" („Жена ушла"), „Babiččin vnuk" („Бабушкин внук"), „Vezmi mě s sebou" („Возьми меня с собой") a mnoho dalších.[2]

Největší kulturní událostí následujícího roku bylo pořádání XXII. letních olympijských her v Moskvě. Probíhaly v termínu od 19. července do 3. srpna. Historicky první olympijské hry východní Evropy byly provázeny mezinárodním skandálem. Na protest proti sovětské invazi do Afghánistánu v roce 1979 bojkotovalo olympiádu 50 zemí. Nehledě na napjatou mezinárodní situaci olympiáda přinesla mnohé úspěchy. Speciálně k této grandiózní události bylo v Moskvě postaveno 78 budov, mezi kterými byl i sportovní areál s názvem „Olympijský" („Олимпийский"), další terminál na mezinárodním letišti „Šeremeťjevo" („Шереметьево") a také nové zázemí pro televizní centrum „Ostankino" („Останкино"). Tým SSSR vložil do her úplné maximum. Celkově získali sovětští sportovci osmdesát zlatých medailí.[3]

1.2. Ruský film v 60.–80. letech 20. století

V letech 1964–1982 byl ve funkci generálního tajemníka komunistické strany Sovětského svazu Leonid Brežněv. Dalo by se říci, že kultura v době jeho vlády trpěla.[4]

---

[1] ŠVANKMAJER, Milan. [ET AL]. *Dějiny Ruska.* 6., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 9788074220265.
[2] *1979 SSSR Filmy* [online]. [cit. 24.4.2017]. Kino-teatr. ru. Dostupné z: http://kino-teatr.ru/search/7788028/597180/
[3] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.
[4] ŠVANKMAJER, Milan. [ET AL]. *Dějiny Ruska.* 6., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 9788074220265.

Alexandr Solženicyn či Andrej Sacharos a mnoho jiných disidentů tehdejší doby byli vyhnáni do exilu.

„Goskino, Státní úřad dohlížející na kinematografii, se stal byrokracií, podporující lidovou zábavu, spolu s novým socialistickým konzumenstvím. Tato strategie byla odměněna mezinárodním úspěchem filmu Moskva slzám nevěří (1980), prvním filmem, kterým získal Oskara.“[5]

Někteří režiséři, navzdory konzervatismu tehdejší doby, ve svých filmech poukazovali na každodenní problémy existence. Mezi tyto filmy patří například „Klíč, který by se neměl dostat dál“ (1977) od režisérky Diany Asanové, či například film „Rozhovory o soukromém životě“ (1977) od Lany Gogorberidzeové.[6]

Jiní režiséři natáčeli sebereflexivní umělecká díla. Kupříkladu Andrej Michalkov-Končalovskij byl jeden z nejviditelnějších představitelů uměleckého filmu, který stál v opozici k propagandistickým snímkům. Režisér Tarkovskij emigroval a jeho díla byla v SSSR zakázaná, avšak v zahraničí jeho filmy slavily obrovský úspěch. Mezi jeho díla patří např. „Stalker“ (1979), „Andrej Rublev“ (1966), „Solaris“ (1972) a mnoho dalších.[7]

[5] *Březen 2011 - Toulky filmovou Evropou - Rusko* [online]. Poslední aktualizace 3.3.2011 [cit. 25.4.2017]. město-slavicin.cz. Dostupné z: http://www.mesto-slavicin.cz/cs/informacni-centrum/mestske-kino/sobotni-film-a-skola/brezen-2011-toulky-filmovou-evropou-rusko.html
[6] Tamtéž
[7] Tamtéž

2. Tvůrci filmu

2.1 Režisér

Vladimír Valentinovič Meňšov (Владимир Валентинович Меньшов) narozený 17. září roku 1939 v Baku je ruský herec, filmový scénárista a režisér. Vladimír Valentinovič Meňšov úspěšně absolvoval dvě vysoké školy (Gerasimovova všeruská státní univerzita kinematografie, Umělecká škola v Moskevském uměleckém divadle). Tento znamenitý umělec obdržel také mnoho ocenění, mezi které například patří: Státní cena SSSR, Řád Za zásluhy o vlast III. stupně, Řád Za zásluhy o vlast IV. stupně, Národní herec (1989), Státní ocenění SSSR (1981) za film „Moskva slzám nevěří", a mnoho dalších. Jako herec ztvárnil mnoho úspěšných rolí, mezi nejznámější patří: „Šťastný Kukuškin" („Счастливый Кукушкин", 1970), „Pod jedním nebem" („Под одним небом", 1981), „Generál" („Генерал", 1992), „Pátý úhel" („Пятый угол", 2001) a mnoho dalších. Vladimír Meňšov také hraje v divadle. Mimo jiné režíruje a píše scénáře.[8]

2.2 Scénárista

Valentin Konstantinovič Černych (Валентин Константинович Черных) se narodil 12. března roku 1935 a zemřel v roce 2012. Byl to sovětský filmový scénárista a dramaturg, producent a filmový režisér. Mimo jiné vyučoval ve Státním institutu kinematografie. Valentin Černych napsal během svého života nespočet scénářů, například: „Návrat syna" (Возвращения сына"), „Řidič autobusu" („Водитель автобуса"), „Vdát se za kapitána" („Выйти замуж за капитана"), „Poslední inspekce" („Последняя инспекция"), a mnoho dalších. Valentin Černych obdržel též mnoho ocenění. Mezi nejvýznamnější patří například: „Státní cena SSSR" za scénář k filmu „Chuť chleba" („Вкус хлеба", 1979).[9]

[8] *Meňšov, Vladimír Valentinovič* [online]. Poslední aktualizace 7. dubna. 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Меньшов,_Владимир_Валентинович
[9] *Černych, Valentin Konstantinovič* [online]. Poslední aktualizace 1. ledna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Черных,_Валентин_Константинович

3. Obsazení postav ve filmu

3.1 Věra Alentova (Вера Валентиновна Алентова)

Věra Alentova se narodila 21. února roku 1942 ve městě Kotlas (Котлас) v herecké rodině. Již od dětství si přála stát se herečkou. Slavní rodiče, Valentin Michajlovič Bykov (Валентин Михайлович Быков) a Irina Nikolajevna Alentova (Ирина Николаевна Алентова) svoji dceru aktivně podporovali.[10]

V roce 1965 úspěšně absolvovala studium v Moskevském uměleckém akademickém divadle (Московский Художественный академический театр). Hned po ukončení studia se Věra Alentova stala herečkou v moskevském divadle A. S. Puškina. Její první rolí byla role Rainy (Райны) v divadelní hře „Čokoládový vojáček" („Шоколадный солдатик").[11]

Mohli bychom říci, že životní rolí Věry Alentové, byla role Kateřiny ve filmu „Moskva slzám nevěří". Mezi její další filmové role patří kupříkladu „Zítra byla válka" („Завтра была война"), „Stříbrná svatba" („Серебряная свадьба"), „Boží dar" („Дар божий"), a jiné. Na divadelních prknech je herečka stále obsazována do mnoha rolí. Mezi nejpopulárnější, bezpochyby, patří: „Rozbité štěstí" („Разбитое счастье", 1988), „Poslední dny" („Последние дни", 1974), „Děti slunce" („Дети солнца", 1979) a mnoho dalších.[12]

Herečka obdržela velký počet ocenění a vyznamenání. V roce 1982 získala čestný titul „zasloužená umělkyně RSFSR". V roce 1986 byla vyznamenaná Státní cenou RSFSR bratří Vasiljevových za film „Čas přání" („Время желаний"). Nejvyšší ocenění však herečka obdržela v roce 2012 a to „Řád za zásluhy o vlast IV. stupně". [13]

[10] *Věra Alentova* [online]. [cit. 24.4.2017]. ČSFD. Dostupné z: http://www.csfd.cz/tvurce/5833-vera-alentova/
[11] Tamtéž
[12] Tamtéž
[13] Věra Alentova [online]. Poslední aktualizace 20. října 2016. [cit. 24.4.2017]. Kino-teatr. Dostupné z: http://www.kino-teatr.ru/kino/acter/w/ros/102/bio/

3.2 Irina Vadimovna Muravjova (Ирина Вадимовна Муравьева)

Irina Muravjova se narodila 8. února roku 1949 v Moskvě. Po dokončení základní školy si podala přihlášku na všechna divadelní učiliště v Moskvě, kam, bohužel, nebyla přijata. Nezbývalo jí tedy než pracovat a čekat na další přijímací zkoušky. Následující rok byl pro Irinu úspěšnějším, ačkoliv byla přijatá pouze na jednu školu. V roce 1982 Irina Muravjova úspěšně dokončila studium na Ruské akademii umění. Od roku 1973 začala její herecká kariéra. Jedna z jejích prvních rolí byla role ve filmu „Čistě anglická vražda" v roce 1974. Avšak velkou popularitu ji přinesla až role ve filmu „Moskva slzám nevěří". Zpočátku se Irina Muravjova dívala na roli Ludmily velice skepticky, ale nakonec jí právě tato role přinesla celostátní proslulost. Díky této roli herečka obdržela státní ocenění SSSR. Poté Irina Muravjova hrála ještě v řadě filmů, např.: „Chci být ministrem" („Хочу быть министром", 1976), „Dopis z mládí" („Письмо из юности", 1973), „První láska" („Первая любовь", 1995), „S novým štěstím" („С новым счастьем", 1999), „Jedna noc lásky" („Одна ночь любви", 2008) a mnoho dalších. Mezi nejpopulárnější role v divadle patří např. „Dvanáctá noc", „Sněhová královna", „Rok 2001" a mnoho dalších. Tato věhlasná herečka ztvárnila několik rolí v televizních seriálech, dabovala pohádky, vedla svůj pořad v televizi, a taktéž pracovala v rozhlase. Irina Muravjova byla též mnohokrát vyznamenána. Mezi nejvyšší ocenění patří: „Státní cena SSSR" z r. 1981, „Národní umělkyně Ruské federace" z r. 1994, „Památeční medaile Ministerstva kultury Ruské federace" z r. 2011 a jiné.[14]

3.3 Raisa Rjazanova (Раиса Ивановна Рязанова)

Raisa Rjazanova se narodila 31. října roku 1944 v kazašském městě Petropavlovsk. Raisa Rjazanova byla nemanželské dítě. V dětství se s matkou přestěhovaly do Moskevské oblasti. Když Raisa Rjazanova dokončila základní školu, byla přijata do hudebního učiliště. Po úspěšném zakončení učiliště, Raisa Rjazanova, jistý čas vyučovala hudební výchovu. Později osud zavedl herečku do divadla, díky kterému pochopila, že tady je to pravé místo, kde by měla uplatnit svůj talent. Začala tedy studovat Státní institut divadelního umění A. V. Lunačarského. Ve druhém ročníku se seznámila se svým budoucím

[14] *Muravjova, Irina Vadimovna* [online]. Poslední aktualizace 25. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Муравьёва,_Ирина_Вадимовна

manželem Jurajem Perovým. Po jejich krátké známosti se konala svatba a ve třetím ročníku hereččina studia se manželům narodil syn. Bohužel harmonický vztah jim nevydržel dlouho. Herečka se zamilovala do režiséra jednoho z filmů, ve kterém hrála. Od roku 1979 se Raisa Rjazanova stala herečkou Filmového studia M. Gorkého. Největší hereččinou rolí byla role ve filmu „Moskva slzám nevěří", v němž hrála roli stydlivé Toničky. V současnosti má herečka mnoho rolí v televizních seriálech. Je též obsazována do divadelních rolí. Dle jejího mínění je práce v divadle o mnoho těžší než ve filmu, přesto je však práce v divadle pro ni zajímavější. Mezi nejznámější filmy, ve kterých herečka hrála, můžeme zařadit: „Starý autobus" („Старый автобус", 1971), „Staré dluhy" („Старые долги", 1979), „Moskva slzám nevěří" („Москва слезам не верит", 1979), „Dopis z mládí" („Письмо из юности", 1974), „Od zimy do zimy" („От зимы до зимы", 1981), „Tramvaj v Moskvě" („Трамвай в Москве", 1995), „Turisté" („Туристы", 2005) a mnoho dalších. Mezi jednu z nejvýznamnějších rolí v divadle jistě patří hra „Panenka pro nevěstu", ve které hraje herečka roli Andrejevny.[15]

3.4 Alexej Vladimirovič Batalov (Баталов Алексей Владимирович)

Alexej Vladimirovič Batalov se narodil 20. listopadu roku 1928 ve městě Vladimir v herecké rodině. Alexej Batalov je slavný sovětský herec, filmový režisér, scenárista a pedagog. Poprvé se ukázal na scéně v období druhé světové války. V roce 1950 úspěšně absolvoval studium na Moskevském uměleckém akademickém divadle („MXAT"). Od roku 1950 Alexej Vladimirovič Batalov sloužil v sovětské armádě. Následně, od roku 1953, se jeho kariéra výrazně vyšplhala do nebeských výšin. Ztvárnil několik rolí v Moskevském divadle, režíroval, daboval filmy. V roce 1975 začal dokonce přednášet herecké umění v Moskevském institutu (Всероссийский государственный институт кинематографии). Také napsal řadu knih, mezi nejznámější patří ta, s názvem „Osud a řemeslo" („Судьба и ремесло"), která byla vydána v roce 1984. Mezi nejznámější filmy, ve kterých si tento slavný umělec zahrál, bychom určitě měli zařadit například: „Zoja" („Зоя", 1944), „Matka" („Мать", 1955), „Devět dní jednoho roku" („Девять дней одного года", 1961), „Moskva slzám nevěří"

[15] *Rjazanova, Raisa Ivanova* [online]. Poslední aktualizace 21. února 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Рязанова,_Раиса_Ивановна

(„Москва слезам не верит“, 1979) a mnoho dalších. Alexej Vladimirovič Batalov také psal scénáře k filmům, například: „Cizí kožich“ („Чужая шуба“), „Tři tlusťoši“ („Три толстяка“) a jiné. Za svou bohatou uměleckou činnost byl mnohokrát oceněn. Mezi jeho největší ocenění bezpochyby patří: „Národní herec SSSR“, kterou obdržel v roce 1976, „Laureát státní prémie SSSR“ v roce 1981 a mnoho jiných.[16]

3.5 Další obsazení rolí ve filmu Moskva slzám nevěří

- Alexandr Konstantinovič Faťušin v roli Sergeje Gurina – manžel Ljudmily, slavný hokejista
- Boris Fjodorovič Smorčkov v roli Nikolaje Michajloviče – manžel Antoniny
- Natalja Dmitrijevna Vavilova v roli Alexandry Tichomirové – dcera hlavní postavy Kateřiny a Rudolfa
- Valentina Alexejova Ušakova v roli Anny Nikitičny – matka Nikolaje
- Viktor Vladimirovič Uralskij v roli Michaila Ivanoviče – otec Nikolaje
- Jevgenija Nikandrovna Chanajeva v roli matky Rudolfa
- Zoja Alexejevna Fjodorova v roli vrátné na ubytovně
- Michail Nikolajevič Zimin v roli profesora Alexeje Tichomirova, který byl strýcem Kateřiny
- Iveta Gregorjevna v roli Margarity, která byla tetou Kateřiny
- Vladimír Pavlovič Basov v roli Antona Krumlova
- Oleg Pavlovič Tabakov v roli Voloďi, který byl milencem Kateřiny
- Vladen Vladimirovič Paulus v roli Ledněva, který byl mistrem v továrně, ve které Kateřina pracovala
- Larisa Barabanova v roli spolupracovnice hlavní hrdinky Ljudmily v pekárně
- Taťjana Ivanova Žukova-Kirtbaja v roli Poliny, která byla spolupracovnicí Ljudmily v čistírně oděvů

[16] *Batalov, Alexej Vladimirovič* [online]. Poslední aktualizace 25. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Баталов,_Алексей_Владимирович

- Gennadij Michajlovič Jalovič v roli Gošova přítele, vědec
- Alexandr Emmanuilovič Boroďanskij v roli Gošova přítele
- Soljanov Alfred Michajlovič v roli Gošova přítele, kytarista
- Vladimír Michajlovič Gusev v roli generála (hrál klienta v čistírně, kde pracovala Ljudmila)
- Jelena Ivanova Volskaja v roli vrátné v mrakodrapu
- Viktor Andrejevič Lazarev v roli starého muže ve výtahu
- Alexandra Alexejevna Děnisova v roli Marije Michajlovny, která byla sousedkou Goši

Některé osobnosti ve filmu „Moskva slzám nevěří“ si zahrály jen velmi malé role. Patří mezi ně například Andrej Andrejevič Vozněsenskij – známý ruský básník, který hraje ve filmu sám sebe. Dále je to kupříkladu Innokentij Michajlovič Smoktunovskij, Georgij Alexandrovič Jumatov, Leonid Vladimirovič Charitonov, Taťjana Georgijevna Koňuchova, Pavel Rudakov a Veniamin Něčajev.[17]

[17] *Moskva slezam ně verit* [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Москва_слезам_не_верит

4. Děj filmu

Hlavní hrdinkou filmu „Moskva slzám nevěří“ je Kateřina, kterou hraje Věra Valentinovna Alentova. Dalšími významnými postavami jsou Kateřininy kamarádky Ljudmila a Toňa, jež ztvárňují známé ruské herečky Irina Muravjova a Raisa Rjazanova. Všechny tři kamarádky bydlí v Moskvě na pracovní ubytovně. Kateřina pracuje v továrně a zároveň se snaží dostat na vysokou školu. Její přání je studovat chemii. Její kamarádka Toňa také pracuje. Schází se se sympatickým Koljou (jehož představuje herec Boris Smorčkov). Jejich vztah směřuje ke svatbě, což nedokáže pochopit další hrdinka, Ljudmila. Nechápe, co Toňa vidí na Koljovi. Podle ní je to jen průměrně společensky postavený člověk. Ljudmila chce v životě dosáhnout něčeho většího, než jen prožít průměrný život s obyčejným mužem. Pracuje v pekárně, ale chce se dobře provdat za bohatého muže a zvýšit si společenské postavení. Stále hledá, parádí se, ovšem ten pravý nepřichází.

Kateřinini rodiče bydlí daleko od Moskvy, ale dívka má v Moskvě strýce, jenž je významným profesorem. Právě strýc s tetou požádají Kateřinu o to, aby jim hlídala byt, zalévala květiny a venčila jejich psa, zatímco oni budou na dovolené. Kateřina souhlasí a v den jejich odjezdu si jde pro klíče. Ljudmila (Kateřinina přítelkyně) jde s ní a napadne ji, že by v bytě mohla žít společně s Kateřinou. Kateřina se tedy zeptá strýce s tetou a oni souhlasí.

Jednoho dne, když se Kateřina vrací se psem z procházky, oznamuje jí Ljudmila, že budou mít návštěvu. Ljudmila údajně pozvala kandidáta nauk, hokejistu, kameramana z televize a pár dalších významných lidí. Podle Ljudmily to byli lidé z vyšší společnosti. Ljudmila po Kateřině chce, aby se společně s ní vydávala za dceru profesora. Kateřina je skromná, tichá, a moc se jí plán nezamlouvá. Nechce ze sebe dělat někoho, kým ve skutečnosti není. Nechce lhát, že byt je jejich rodičů a předstírat bohatství. Nakonec přeci jen Ljudmila Kateřinu přemluví a večírek se koná. O Ljudmilu se zajímá slavný hokejista Sergej. Kateřina se hned zakouká do kameramana Rudolfa. Rudolfovi se Kateřina také líbí a po večírku spolu utvoří pár. Kateřině se ovšem lež s bytem, bohatstvím, a s tím, že jsou s Ljudmilou profesorské dcery, příčí. Chce říct Rudolfovi pravdu, avšak Ljudmila ji přemlouvá, ať ještě počká. Rudolf zatím Kateřinu představí rodičům, na které udělá dojem. Kateřina je spokojená, Rudolf ji plní všechna přání, bere ji do televize a na koncerty. Po několikatýdenní známosti počnou dítě.

Následně má děj filmu rychlý spád. Strýc s tetou se vracejí z dovolené. Kateřina s Ljudmilou se stěhují zpátky na ubytovnu, ale přesto stále lžou. Na svatbě kamarádky Toni s Koljou, se přijde na to, že je Kateřina těhotná. Krátce poté vyjdou najevo veškeré lži. Rudolf, jako kameraman, je pozván do fabriky, kde pracuje Kateřina. Má za úkol natočit rozhovor se vzornou pracovnicí závodu (Kateřinou). Po tom, co Rudolf zjistí pravdu, okamžitě veškeré jeho city ochladnou. Na jejich poslední schůzce mu Kateřina prozradí, že čeká dítě, avšak jeho to nechává chladným. Říká jí, že mu neměla lhát, a že to je její trest. Kateřina pláče a prosí jen o to, aby jí pomohl přemluvit některého z doktorů k potratu, jelikož je už ve třetím měsíci a potrat by byl rizikovým. Ví, že má Rudolfova matka známé, kteří by jí mohli pomoci. Rudolf jí však odmítá pomoci a odchází.

Kamarádka Ljudmila také prozradí pravdu Sergejovi, ten však reaguje zcela jinak. Je rád, že je Ljudmila jen obyčejná holka. Bál se údajně, že by mu ji její profesorský otec nedal za ženu. Ljudmila se ovšem stydí za to, co způsobila Kateřině. Cítí se provinile a snaží se své kamarádce pomoci. Vyhrožuje Rudolfově rodině. Bohužel jí to ale nepomůže. Rudolfova matka se objeví na ubytovně a dost důrazně dá Kateřině najevo, co si myslí o ní a jejím lhaní. Jediné, co Kateřině nabídne, jsou peníze. Kateřina, protože má svou hrdost, finanční pomoc odmítne a ještě dodá, že má slušný plat a vystačí si sama. Slibuje Rudolfově matce, že o ni a o jejich dítěti nikdy neuslyší. Ani Rudolf, ani jeho matka jí tedy s potratem nepomohou, Kateřině se tedy narodí dcerka Alexandra. Tímto končí první část filmu.

Druhá část filmu pokračuje o dvacet let později. Děj začíná v Kateřinině bytě. Má pěkný moderní byt, dospělou dceru, auto a je ředitelkou závodu. Kateřině se během dvaceti let podařilo vše, čeho chtěla v životě dosáhnout. Vystudovala vysokou školu, je ředitelkou závodu, dokázala vychovat sama dceru. Jediné, co Kateřině chybí, je muž. Je stále svobodná, občas sice měla Kateřina nějakého milence, ale nikdy to nebyl ten pravý. Kateřina stále doufala, že potká někoho, s kým bude moci být až do konce života. Kateřina chce muže, se kterým by sdílela domácnost, radost i smutek, a hlavně výchovu své dcery Alexandry.

Kateřinina kamarádka Toňa žije šťastný život s Koljou, se kterým mají již tři děti. Sice nebyli tak bohatí jako například Kateřina, ale štěstí není jen o penězích. Druhá kamarádka, Ljudmila, která si vzala hokejistu, je již rozvedená.

Jejich manželství bylo ze začátku krásné, s postupem času ovšem Sergej propadl alkoholu. Celý jejich vztah šel ke dnu. I přes rozvod Sergej nezapomněl cestu k Ljudmile. Chodil k ní žebrat o peníze na láhev vodky nebo vína. Ljudmila již nepracuje v pekárně, ale v čistírně oděvů, a stále doufá, že potká vysněného prince.

Všechny kamarádky se pravidelně schází, stále si rozumí a mají si o čem povídat. Jednou domluví sraz na chatě u Toni a Kolji. Všichni pomáhají Toně a Koljovi se sklizní. Na malou chvilku přijede i Sergej, který se loučí s kamarády. Vypráví jim, že byl na léčení a že se vrací do svého rodného městečka; peníze, které dluží, jim prý vrátí z první výplaty. Den končí a Kateřina se vrací domů vlakem. Ve vlaku si ke Kateřině přisedne muž jménem Goša (kterého ztvárňuje Alexej Batalov). Goša se jeví Kateřině jako sympatický muž. Je s ním legrace a zdá se, že se do ní Goša na první pohled zamiloval. Neustále jí něco vypráví, Kateřinu to rozesmává, cítí se s ním velice dobře. Když vlak přijede do cílové zastávky, nabídne se Goša Kateřině, že ji odveze domů taxíkem. Po rozloučení přemýšlí každý o tom druhém, oba si ale uvědomí, že si nevyměnili ani čísla, ani si neřekli, jak se jmenují. Goša jen ví, kde je taxikář vysadil, a tak se jednoho dne rozhodl čekat na Kateřinu u paneláku. Plán se vydařil, pozve se ke Kateřině na večeři. Kateřina však nemusí dělat nic. Goša ji nechá odpočívat a společně s dcerou Alexandrou připraví večeři. Kateřina je překvapená, dívá se a usmívá se, tohle se jí za celý život nestalo, aby o ni někdo takhle pečoval.

O víkendu Goša pozve Kateřinu a její dceru na piknik s jeho přáteli. Piknik se koná v neděli ráno, Kateřina s dcerou by si rády v neděli přispaly, ale Goša je nekompromisně vytáhne z postele. Čerstvý vzduch, klid, Gošovi přátelé, šašliky, to vše se Kateřině s dcerou velice zamlouvá. Během pikniku se Kateřina dozvídá konečně trochu více o Gošovi. Jeho přátele o něm tvrdí, že má zlaté ruce, že je to schopný člověk, ale hlavně dobrý přítel. Má přátele i mezi vysoce postavenými vědci, kteří o něm říkají, že je jejich pravá ruka.

Kateřina si s Gošou perfektně rozumí, vše jim klape, dokonce i vztah mezi Gošou a Alexandrou se vlídně rozvíjí. Kateřina udělala před dvaceti lety chybu v tom, že lhala o svém postavení. A teď opět lže. Vztah znovu nezačíná v čisté upřímnosti. Goša tvrdí, že žena nesmí vydělávat více než muž. Dle jeho mínění

se muž musí postarat o rodinu, muž musí rozhodovat o všem sám a musí mít vyšší postavení než žena. Proto se Kateřina bojí Gošovi prozradit to, že je ředitelkou závodu.

Jednoho dne do továrny přichází kameraman Rudolf, aby natočil rozhovor s úspěšnou ředitelkou chemického závodu. Rudolf netuší, kdo je ředitelka závodu, netuší, že za ředitelským stolem sedí jeho bývalá láska z mládí, Kateřina. Když ovšem Kateřinu osloví sekretářka, spojí si Rudolf její jméno s její tváří a pozná Kateřinu. V tu chvíli není Rudolf schopen slova. To že je ta Kateřina? Kateřina, která byla jen obyčejnou dělnicí? Chce si s Kateřinou promluvit, ona však odmítá. Rázně ho upozorní na to, že má málo času, a tak pokud chce točit rozhovor, měl by začít. Po natočení Rudolf opět naléhá a prosí Kateřinu o schůzku. Hlavní hrdinka nejdříve odmítá, potom však povolí a domluví si s Rudolfem schůzku. Setkání si domluví paradoxně ve stejném parku, kde se před dvaceti lety loučili. Během schůzky Kateřina Rudolfovi vypráví o tom, jak ho nejdříve nenáviděla za to, co jí provedl. Potom naopak chtěla, aby se dozvěděl, jak skvěle se jí daří a že je úspěšná. Ale teď chce, aby jí dal pokoj, nyní že je jí naprosto lhostejný. Teď je šťastná, má přítele, a hlavně, s dcerou ho seznamovat nehodlá. Rudolf se jen tak nevzdává, rozhodne se Kateřinu navštívit. Díky svým známostem si najde adresu Kateřiny a navštíví ji v době večeře. Sedí u stolu s Kateřinou, Alexandrou a Gošou. Nic netušící Goša se chová k Rudolfovi přátelsky, myslí si, že je Rudolf přítel Kateřiny. Baví se s Rudolfem, vyptává se na práci kameramana. Tohle povolání ho vždy zajímalo, též svůj zájem o kamerování projevila i Alexandra. Rudolf se mimochodem zmíní, že rozhovor s ředitelkou závodu byl úspěšný. Goša není hloupý a dojde mu, jak se věci mají. Zjistí, že je Kateřina ředitelkou, dotkne se ho to a odejde od ni.

Kateřina propadne v žalostný pláč, v hysterii svalí vinu na Rudolfa a řekne mu, že jí nosí celý život jen smůlu a prozradí Alexandře, že Rudolf je její otec. V poslední scéně filmu se sejdou všichni kamarádi: Kateřina, Ljudmila, Toňa a Kolja, a radí plačící Kateřině, co má dělat. Kateřina je zoufalá a neví, kde Goša bydlí, neví, kde by ho našla. Chce pouze jedno, aby se jí vrátil Goša. Kamarádky ji utěšují a Kolja se vydá Gošu hledat. Kolja jej najde na ubytovně, promluví si spolu jako muž s mužem. Kolja líčí Gošovi celý život Kateřiny, vypráví

mu, jak to měla těžké, a že všeho dosáhla sama. Goša vše pochopí a vrací se ke Kateřině. Dvoudílný příběh tedy má šťastný konec.[18] [19]

5. Recenze na film „Moskva slzám nevěří“ v československém dobovém tisku

Film „Moskva slzám nevěří“ byl velice známý a úspěšný. V této kapitole se podíváme proč byl film „Moskva slzám nevěří“ v ČSR úspěšný. Film je příběhem obyčejných lidí s obyčejnými příběhy a osudy. Lidé u obrazovek se jistě ztotožňovali s herci filmu. Možná to je právě ten důvod, proč film měl takovou popularitu a obrovskou návštěvnost.

Film měl značný ohlas v českém dobovém tisku. Vybíráme několik recenzí.

Oscar v Moskvě, Jiří Cieslar (publikováno v novinách Práce, 23. 4. 1981)

V článku ze dne 23. dubna 1981, který byl otištěn v novinách „Práce“ se popisuje film „Moskva slzám nevěří“. Zejména vzhledem k okolnosti, že vyhrál Oscara za nejlepší zahraniční film. *Oscar – cena Akademie, je cena každoročně udělována americkou Akademií filmového umění a věd od roku 1929 v různých oblastech filmu. Oscar je považován za nejprestižnější filmovou cenu, přestože se týká především americké kinematografie.*[20]

Článek seznamuje čtenáře s dějem filmu a zároveň hodnotí film jako velice vydařený. Úspěch filmu autor recenze připisuje zejména jeho vstřícnosti vůči divákovi, lidovosti: „*Je to snad nejdiváčtější film, jaký v poslední době Mosfilm vyrobil, řekl bych přímo „film pro každého.“*[21]

Moskva slzám nevěří, Galina Kopaněvová (publikováno v časopise Kino, 1980)

Článek s názvem „Moskva slzám nevěří“, který byl otištěn v časopise „Kino“, čtenáře nejprve seznamuje s dějem filmu. Následně se stať věnuje především přednostem filmu. Ve filmu je od všeho něco, zvlášť sympatický je díl

[18] Moskva slzám nevěří, 1980 [film]. Režie Vladimír Meňšov, Sovětský svaz
[19] ČERNYCH, Valentin Konstantinovič, JEVTUŠENKO, Jevgenij Alexandrovič, NILIN, Pavel Filippovič. *Moskva slzám neverí, Prvý raz vydatá, Materská škola.* Bratislava: SMENA, 1985. 163 s. Máj, zv. 461.
[20] *Oscar* [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 20.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Oscar
[21] CIESLAR, Jiří. *Oscar slzám.* Scéna. 1981, roč. 37. č. 95. Publikováno 23.4.1981, s. 6. ISSN 023-6374. [cit. 29.3.2017]

retro, v němž je s vtipem a humorem zrekonstruována neopakovatelná atmosféra dynamického roku 1958, jehož senzace z hlediska dnešní zkušenosti mají neskonalý půvab naivity.[22]

O tom jak se dělá divácký film, Galina Kopaněvová (publikováno v časopise Film a doba, 1980)

Stať, s názvem: „O tom jak se dělá divácký film“, která byla uveřejněna v časopise „*Film a doba*“, do hloubky rozebírá film „*Moskva slzám nevěří*“, který byl představen během Dnů Moskvy v Praze. Moskva slzám nevěří je film dvoudílný, rovnoměrně rozdělený na část „retro“, odehrávající se v roce 1958, a část situovanou do roku 1978. Článek kladně hodnotí i historické kvality snímku: z prvního dílu může být divák uchvácen přesným zobrazením tehdejšího životního stylu. V prvním díle filmu jsou zachyceny veškeré novinky a senzace roku 1958. Tato doba má svůj slovník, svou módu, své zájmy a zajímavá fakta, je nenásilně zakomponována do dialogů i scénáře filmu. Dopodrobna se v článku rozepisují i jednotlivé scény filmu.

Závěr článku patří celkovému hodnocení filmu, které vyplývá z celé stati, a které je velice kladné.[23]

Nová sovětská veselohra MZ (publikováno v novinách Lidová demokracie 19. 4. 1980)

Stať s názvem „Nová sovětská veselohra“, která byla součástí jednoho vydání „Lidové demokracie“ pojednává o tom, že žánr veselohry měl v tehdejší době citelné mezery. Veseloherních žánrů bylo v tehdejší době opravdu žalostně málo. Poukazuje také na mezigenerační rozdíly, které měly vliv na tvorbu veseloher. Mladí lidé se bavili jinak než starší generace. Článek však zdůrazňuje to, že se natočilo mnoho povedených veseloher, které bavily všechny generace. Uvádí např. řadu filmových snímků francouzského komika Louise de Funese, nebo například i českou veselohru „Adéla ještě nevečeřela“. Poukazuje i na tehdejší sovětskou novinku „Moskva slzám nevěří“. Stať upozorňuje na různé

[22] KOPANĚVOVA, Galina. *Moskva slzám nevěří.* Kino. 1980, roč. 13, č. 22, s. 4. ISSN 0323-0295. [cit. 29.3.2017]
[23] KOPANĚVOVA, Galina. *O tom jak se dělá divácký film.* Film a doba. 1980, roč. 26. č. 4. s. 182-183. ISSN 0015-1068. [cit. 29.3.2017]

humorné scény právě z tohoto filmu režiséra Vladimíra Meňšova. Článek také udává statistické údaje o návštěvnosti tohoto filmu v různých zemích.[24]

Dramaturgem byl sám život: Vladimír Meňšov, režisér nejnavštěvovanějšího sovětského filmu všech dob [rozhovor], Zdeněk Jůzek (publikováno v novinách Mladá fronta 16. 6. 1981)

Článek zahrnuje rozhovor s režisérem filmu „Moskva slzám nevěří". Vladimír Meňšov obdržel otázky v rozhovoru spojené se scénářem a jeho názorem na fakt, proč má film takový úspěch u diváků. Vladimír Meňšov přiznává, že se mu scénář zpočátku vůbec nezdál, a popravdě ani nečekal, že film bude mít tak ohromný úspěch; ba dokonce to, že bude oceněn Oscarem. Vladimír Meňšov v rozhovoru poukazuje na to, že film má zaručeně takový úspěch, protože vypráví o osudech obyčejných lidí a mnoho lidí se s těmito osudy může ztotožnit.[25]

Minulost a současnost, Zdeněk Zaoral (publikováno v deníku Svobodné slovo 5. 12. 1980)

Článek s názvem „Minulost a současnost", který napsal a uveřejnil Zdeněk Zaoral v deníku „Svobodné slovo", uvádí informace o události v rámci Festivalu sovětských filmů tehdejšího 80. měsíce československo-sovětského přátelství během Dnů Moskvy v Praze. Ve stati se popisuje děj tohoto filmu. Autor si velice pochvaluje režijní a kamerové ztvárnění plastického obrazu socialismu.[26]

[24] MZ, *Nová sovětská veselohra.* Lidová demokracie. 1980, roč. 36, č. 93. Opublikováno: 19.4.1980, s. 6. ISSN 0323-114. [cit. 29.3.2017]
[25] JŮZEK, Zdeněk. *Vladimír Meňšov, režisér nejnavštěvovanějšího sovětského filmu všech dob.* Mladá fronta. 1981, roč. 37. č. 140. Publikováno: 16.6.1981, s. 4. ISSN 0323-1941. [cit. 29.3.2017]
[26] ZAORAL, Zdeněk. *Minulost a současnost.* Svobodné slovo. 1980, roč. 36. č. 288. Publikováno: 5.12.1980, s. 5. ISSN 0231-732X. [cit. 29.3.2017]

6. Ze zákulisí filmu „Moskva slzám nevěří"

S natáčením filmu "Moskva slzám nevěří" je spojeno mnoho humorných historek. Někdy vznikaly potíže tam, kde se předpokládalo, že by se vůbec nemusely vyskytnout. Ale jindy byl osud k tvůrcům filmu shovívavý a vzniklé komplikace se vyřešily samy. Kupříkladu scéna, ve které stojí Ljudmila a Kateřina na schodišti kina a čekají na příchod slavných herců tehdejší doby, se točila na konci podzimu. Celý filmový štáb se při natáčení třásl zimou. Ve filmu je ovšem tahle scéna situována do letního období. Když se natáčela tato scéna, všichni byli teple oblečeni do kabátů a bund, jakmile však zazněl pokyn k natáčení, všichni museli kabáty odhodit a předstírat před kamerami, že je teplé léto.[27]

Nemenší potíže při natáčení vznikly i z důvodu, že je film rozdělený na dvě doby, tedy rok 1958 a 1978. Film začíná v roce 1958, ale samotné natáčení filmu odstartovalo v roce 1978. Úlohou režiséra tedy bylo obstarat dobové oblečení a předměty, které odpovídaly roku 1958. Kostymérky a rekvizitáři měli tudíž plné ruce práce. Nakonec se ale vše podařilo zkompletovat a děj se mohl přenést o dvacet let nazpět.[28]

Vyskytly se mimo jiné zanedbatelné chyby, a tak se kupříkladu stalo, že se v prvním díle objevila moderní žehlička. Režisér Vladimír Meňšov byl nucen také v rámci filmu změnit název jedné ze stanic metra. Stanice "Проспект Маркса" byla změněna na stanici "Охотный ряд", tedy tak, jak se jmenovala v roce 1958. Tento název může pozorný divák uvidět ve scéně, kdy Ljudmila jede v metru (13. minuta ve filmu).

Žádné natáčení se neobejde bez malicherných přešlapů. Natáčení tohoto filmu tedy nebylo výjimkou. Například když Ljudmila vchází ve 23. minutě filmu do domu, ve kterém bydlí profesor Tichomirov, má na nohou bílé střevíce, v hale má však naopak střevíce černé. Chyba se vyskytla i s účesem hlavní hrdinky Kateřiny. V jedné ze scén filmu, kdy Kateřina vychází z bytu od milence, má nápadné lokny (82. minuta ve filmu), ale v další scéně má téměř rovné vlasy, nakonec přichází Kateřina domů s účesem, se kterým ráno odcházela z domu.[29]

[27] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.
[28] Tamtéž
[29] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.

7. Klíčová slova – co je třeba si připomenout předtím, než začít sledovat film

7.1 Moskevské mrakodrapy (Московские высотки)

Sedm budov, které byly postaveny na přání Josifa Stalina, jsou dodnes tváří sovětské historie. Mrakodrapy, přezdívané Stalinské sestry, byly stavěny v letech 1940–1950. Na stavbě těchto budov se nešetřilo, bydlení v takových budovách získávali pouze představitelé sovětské smetánky. Právě Kateřinin strýc, profesor Tichomirov, bydlel v jedné z těchto slavných budov na Kudrynském náměstí (Кудринская площадь). V těchto domech byly ohromné a skvostné haly, zdvořilé vrátné a vysokorychlostní výtahy. Scéna, ve které se Kateřina a Ljudmila stěhují do profesorského bytu, byla natočena právě v jednom z moskevských mrakodrapů.[30]

7.2 Koleje (Общежития)

Koleje se rozdělovaly na dva druhy: studentské a pracovní. Standardním vybavením pracovní koleje byla postel, věšák, skříň, stůl a židle. Život na koleji je ve filmu věrně zachycen. Hlavní hrdinka Kateřina se s nastalými obtížemi vypořádala zejména díky kolektivu na koleji. Panovaly zde totiž přátelské vztahy.[31]

7.3 Krabí konzerva (Консерва „Крабы“)

„Nastal čas ochutnat, jak chutní a něžní jsou krabi“. Tento reklamní slogan sovětské obchodní reklamy 50. let lákal širokou veřejnost k ochutnání lahůdky z Dálného východu. Konzervy byly dostupné ve všech prodejnách, avšak o zboží se nejevil vysoký zájem. Lidé v 50. letech neměli příliš velké finanční možnosti, aby si mohli dovolit takovou exotickou lahůdku. V jedné ze scén filmu, ve které se Ljudmila prochází večerní Moskvou po ulici Gorkého, může divák zahlédnout typické výkladní skříně obchodů. Ve filmu je také scéna z večírků, kdy Kateřina a Ljudmila vítají hosty. Pozvaní přinášejí hostitelkám jako dárek šproty, sardinky, kaviár, či právě krabí konzervy. Krabí konzervy, sardinky, šproty, treska a kaviár

---

[30] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.
[31] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.

se v tehdejší době jevily jako známka bohatství SSSR. V 60. letech se krabí konzervy staly naopak nedostatkovým zbožím. V 80. letech se toto zboží téměř vůbec nedodávalo do obchodů. Mohlo se získat jen za velmi vysokou částku nebo přes konexe na prodejně.[32]

7.4 Limitnici (Лимитчики)

Tzv. limitnici byli lidé, kteří v 50.–80. letech přijížděli do hlavního města SSSR za účelem výdělku. Od zaměstnavatelů limitnici zpravidla obdrželi dočasné trvalé bydliště, práci, ale také i ubytování na služební koleji. Převážnou část limitniků tvořila děvčata, která měla jediné přání, prosadit se a zůstat ve velkoměstě. Ve filmu „Moskva slzám nevěří" bravurně ztvárnila roli limitnice Ljudmila.[33]

7.5 Leninova knihovna (Библиотека имени Ленина)

Do roku 1992 měla tato knihovna oficiální název Ruská státní knihovna (Российская государственная библиотека). Pracovat v této knihovně si přálo mnoho vědců z celého SSSR. Když se jim podařilo získat zde práci, byla to pro ně čest. V běžném životě se knihovna stala místem pro seznamování. Potenciální ženichové si přáli mezi zdmi knihovny najít seriózní dívku s dobrým vychováním. Dívky si většinou přály najít ženicha s vysokým společenským postavením. Jednou z těchto dívek byla i Ljudmila. Ljudmila si přála najít mezi knižními regály mladého a bohatého inteligenta s perspektivní budoucností.[34]

7.6 60 arů půdy (шесть соток земли)

60 arů půdy byl klasický rozměr sadové parcely v období Chruščovovo „tání". Stát pronajímal občanům parcely s podmínkou, která zakazovala cokoliv na parcele stavět, s výjimkou malé kůlny a toalety. Majitelé pozemků si pečlivě hlídali, zda neporušují zákon. Na pozemcích se tedy mohlo pouze pracovat, žádné sociální blaho tato státní parcela neslibovala.[35]

---

[32] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.
[33] Tamtéž
[34] Tamtéž.
[35] ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. ISBN 978-966-2320-53-4.

8. Ocenění filmu „Moskva slzám nevěří“

Film „Moskva slzám nevěří“ měl a stále má velký úspěch. V roce 1981 obdržel tento film ocenění „Oscar“ za nejlepší zahraniční film. Slavnostní událost se konala 31. března 1981. Byl to v pořadí již 53. ročník. Předávání cen se konalo ve městě Los Angeles v „Dolby Theatre“. Tehdejší předávání cen bylo posunuto o 24 hodin kvůli pokusu o atentát na tehdejšího prezidenta Ronalda Reagana.[36] *Akademii filmového umění a věd založil v roce 1927 tehdejší ředitel studia MGM Louis B. Mayer spolu s dalšími pětatřiceti osobnostmi kinematografie.*[37] Poprvé se událost a udělování cen konalo 16. května roku 1929 v Los Angeles.[38]

Film „Moskva slzám nevěří“ byl také v roce 1980 nominován na cenu „Zlatý medvěd“ v Berlíně. *Zlatý medvěd (německy: Goldener Bär) je filmová cena, která je každoročně udělována na mezinárodním celovečerním festivalu Berlinale v Berlíně. Kromě hlavní ceny, udělované nejlepšímu celovečernímu filmu, je udělován i Zlatý medvěd za nejlepší krátkometrážní film a vybraná osobnost získává také čestného zlatého medvěda za celoživotní dílo.*[39]

Irina Muravjova (Ирина Муравьева), Věra Alentova (Вера Алентова), Raisa Rjazanova (Раиса Рязанова), Aleksej Batalov (Алексей Баталов), Vladimír Meňšov (Владимир Меньшов) a také Said Měnjalščikov (Саид Меняльщиков) obdrželi v roce 1981 „Státní cenu SSSR“ (Государственная премия СССР) za ztvárnění rolí ve filmu a celkové práci na filmu.[40]

[36] *Akademické ceny, 53. ročník, 1981* [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Oscars. Dostupné z: http://www.oscars.org/oscars/ceremonies/1981
[37] *Oscar* [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017 [cit. 24.4.2017], Wikipedia. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Oscar
[38] Tamtéž
[39] *Zlatý medvěd* [online]. Poslední aktualizace 19. února 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Goldener_B%C3%A4r
[40] *Moskva slezam ně verit* [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Москва_слезам_не_верит

9. Praktická část

Úryvek scénáře vybraný k překladu je jakýmsi přelomem mezi první a druhou částí filmu „Moskva slzám nevěří“. Část úryvku je ještě situována v roce 1958, druhá část úryvku je již příběh, který se odehrává v roce 1978. Vybrala jsem si tento úryvek úmyslně. V tomto úryvku je skvěle nastíněn život hlavních hrdinů jak v roce 1958, tak v roce 1978. Ve fragmentu jsou vidět sociální rozdíly života v těchto letech.

В Москве выпал первый снег. Мальчишки во дворах поставили первых снежных баб.	V Moskvě napadl první sníh. Chlapci postavili na dvorech první sněhuláky.
Самые нетерпеливые прокладывали первые лыжни.	Největší nedočkavci pokládali první lyžařské stopy.
Катерина пришла с работы, разделась, легла на кровать и отвернулась к стене.	Kateřina přišla z práce, svlékla se, lehla si na postel a otočila se ke zdi.
Людмила разогрела на плитке ужин.	Ljudmila ohřívala na sporáku večeři.
„Если бы я сразу всю правду сказала, сейчас все было бы по-другому,“ вдруг решила Катерина.	„Kdybych hned řekla celou pravdu, teď by bylo vše jinak,“ najednou řekla Kateřina.
„Какая разница?“ возразила Людмила. „Ты бы сказала или он сам узнал. Главное результат. Но еще не все потеряно. Я кое-что предприняла…“	„Jaký je v tom rozdíl?“ namítla Ljudmila. „Řekla bys to ty nebo by se to dozvěděl sám. Hlavní je výsledek. Ale ještě není vše ztraceno. Něco jsem vymyslela…“
А поздно вечером в общежитие приехала мать Рачкова. Она вошла в комнату, осмотрела ее и спросила: „Так, значит, здесь живет дочь профессора Тихомирова?“	Pozdě večer přijela na kolej Račkovovo matka. Vešla do pokoje, prohlédla si ho, a zeptala se: „Takže tady bydlí dcera profesora Tichomirova?“
Катерина встала, жалко улыбнулась, она еще надеялась, что раз приехала мать, все может перемениться. Теперь не одна она	Kateřina vstala, smutně se usmála, ještě doufala v to, že když přijela matka, všechno se může změnit. Nebude muset všechno řešit sama.

будет решать.

Рачкова села и, не снимая пальто, приступила к делу: „у меня с Рудиком был серьезный и откровенный разговор. Он тебя не любит. Было увлечение, кто в молодости не увлекается. А вся эта дешевая игра с профессорскими квартирами… все это противно.“ Рачкова поморщилась.

„Я тебе могу помочь только в одном. У меня есть знакомые в институте акушерства и гинекологии. Тебя туда примут, но необходима соответствующая бумага от завода и вашей поликлиники. Вот фамилия директора института. На его имя должно быть письмо. И еще: попрошу больше не звонить мне со всякими дешевыми угрозами.“

„Я не звонила“ сказала Катерина.

„Тогда по вашей просьбе звонят ваши подруги.“

„Я никого не просила.“ Катерина посмотрела на Людмилу.

„Это звонила я,“ призналась Людмила. „Не исключено, что я буду не только звонить, но и писать в организации, где работаете вы и ваш сын. Зло должно быть и будет наказано,“ почти патетически произнесла Людмила.

„А вы, по-видимому, Людмила,“

Račkovová si sedla, nesundala si ani kabát, a rovnou přistoupila k věci: „Měla jsem s Rudíkem důvěrný a otevřený rozhovor. Nemiluje tě. Bylo to jen takové hloupé vzplanutí, kdo taky v mládí neblbne. A celá ta laciná hra s profesorskými byty…, všechno tohle je ohavné.“ Račkovová se zamračila.

„Mohu ti pomoci jen v jedné věci. Mám známé v institutu porodnictví a gynekologie. Tam tě přijmou, ale potřebuješ patřičné papíry ze závodu a z vaší polikliniky. Tady máš příjmení ředitele institutu. Dopis musí být na jeho jméno. A ještě něco: prosím nevolej mi s různými lacinými výhružkami.“

„Já jsem nevolala,“ řekla Kateřina.

„Tak tedy na vaši žádost volají vaše přítelkyně.“

„Nikoho jsem neprosila.“ Kateřina se podívala na Ljudmilu.

„To jsem volala já,“ přiznala se Ljudmila. „Není vyloučeno, že nebudu jen volat, ale budu i psát do podniků, kde pracujete vy a váš syn. Zlo musí být a také bude potrestáno,“ skoro poeticky pronesla Ljudmila.

„A vy jste podle všeho Ljudmila.“ Račkovová se otočila na Ljudmilu.

Рачкова повернулась к Людмиле. “Специалистка по психиатрии, которая работает на шестом хлебозаводе формовщицей.“

„Odbornice na psychologii, která pracuje v šesté pekárně jako dělnice.“

„Да,“ ответила Людмила с вызовом.

„Ano,“ odpověděla Ljudmila.

„И что же?“

„A co má být?“

„Ничего,“ ответила Рачкова.

„Nic,“ odpověděla Račkovová.

„Просто я всю эту историю рассказала знакомым журналистам. Они сказали, что может получиться интересный фельетон о завоевательницах Москвы.“

„Prostě jsem celou tuhle historku vyprávěla známým novinářům. Oni říkali, že z toho může být zajímavý fejeton o dobyvatelkách Moskvy.“

„Какие мы завоевательницы,“ не выдержала Катерина.

„Jaké my jsme dobyvatelky,“ nevydržela to Kateřina.

„Мы честно работаем.“

„Poctivě pracujeme.“

„И работайте,“ жестко сказала Рачкова.

„No tak pracujte,“ přísně řekla Račkovová.

„И поживите в общежитиях, я лично свое пожила в коммунальных квартирах.“

„Bydlete si na ubytovnách, já osobně jsem si také nějaký čas prožila v komunálkách.“

„Сейчас не те времена,“ вклинилась Людмила.

„Teď je jiná doba,“ vmísila se Ljudmila.

„Времена всегда одинаковые. Прежде чем получить, надо заслужить, заработать,“ почти выкрикнула Рачкова.

„Časy jsou pořád stejné. Než něco dostanete, musíte si to zasloužit, odpracovat,“ téměř zakřičela Račkovová.

„Нас и так четверо в двух комнатах, нам не хватает только вас с вашим ребенком. Нет, здесь вам не пройдет, вы не получите ни метра!“

„I tak jsme čtyři ve dvou pokojích, ještě byste nám chyběla vy s vaším dítětem. Ne, tohle vám neprojde, vy nedostanete ani metr!“

„Простите,“ сказала Катерина.

„Promiňte,“ řekla Kateřina.

„Но мне ничего не надо. Спасибо, что дали адрес института. Я вам

„Ale já nic nepotřebuji. Děkuji, že jste mi dala adresu institutu. Slibuji vám, že vás

обещаю, что больше никогда и ни о чем вас просить не буду. Вам надо идти, вы не успеете на метро.“

Рачкова поднялась.

„Если вам потребуется еще в чем-то помощь, может быть деньги,“ начала она.

„Спасибо,“ сказала Катерина.

„Я сама хорошо зарабатываю.“

„Тогда до свидания,“ сказала Рачкова.

„Привет,“ ответила за Катерину Людмила и когда Рачкова вышла, набросилась на Катерину.

„Решила проявить благородство? Со жлобами надо поступать по-жлобски.“

„Зачем?“ спросила Катерина.

„А потом она права. Почему они должны менять свою жизнь, потому что появилась я?“

„А почему ты должна растить и воспитывать ребенка одна?“ спросила Людмила.

„Ребенка не будет,“ сказала Катерина.

И снова была весна. Родильный дом выпускал рожениц. Роль отца исполнял Николай. Он вручил медсестре цветы, принял сверток с ребенком, выслушал напутствия, „девочка здоровая,“ говорила ему врач.

už nikdy o nic prosit nebudu. Musíte už jít, abyste stihla metro.“

Račkovová se zvedla.

„Kdybyste potřebovala ještě s něčím pomoci, třeba s penězi,“ začala.

„Děkuji,“ řekla Kateřina.

„Vydělávám si sama dobře.“

„Tedy na shledanou,“ řekla Račkovová.

„Ahoj,“ odpověděla Ljudmila místo Kateřiny, a když Račkovová odešla, pustila se do Kateřiny.

„Rozhodla ses projevit šlechetnost? S lakomci se musí jednat tak, jak oni jednají s tebou, lakotně.“

„Proč?“ zeptala se Kateřina.

„Vlastně má pravdu. Proč by oni měnili svůj život jen proto, že jsem se objevila já?“

„A proč musíš být na výchovu dítěte sama?“ zeptala se Ljudmila.

„Dítě nebude,“ řekla Kateřina.

A opět bylo jaro. Porodnice pouštěla rodičky. Roli otce dělal Nikolaj. Dal sestřičce květiny, vzal si uzlík s dítětem, a vyslechl si na rozloučenou, „holčička je zdravá,“ říkala mu doktorka.

„Хорошо, если лето она проведет за городом.“

„Это само собой,“ подтвердил Николай.

Они прошли к старенькому „Москвичу“, возле которого Катерину ожидали Людмила и Антонина. Подруги расцеловались. У Антонины был уже заметно округлившийся живот.

„Надо было, чтобы ее кто-нибудь другой встречал,“ ворчливо сказал Николай, когда все расселись в машине.

„Это почему же?“ тут же спросила Людмила.

„Через три месяца Антонине рожать, потом ты забеременеешь. И все в одном районе. Еще подумают, что у меня гарем.“

„Нашел о чем думать,“ отмахнулась Людмила.

„Сейчас радоваться надо, девка у нас родилась. Гуляем.“

В комнате, которую выделили Катерине в общежитии, оказалось еще около десятка людей.

Комната была уже обставлена, даже несколько загромождена вещами.

Здесь была и тахта, и старый телевизор „Ленинград“, и проигрыватель с пластинками. Посередине комнаты стояла

„Bylo by dobré, kdyby v létě byla mimo město.“

„To je samozřejmé,“ potvrdil Nikolaj.

Šli ke starému „Moskviči“, vedle kterého Kateřinu čekaly Ljudmila s Antoninou. Přítelkyně se políbily. Antonina měla již viditelně zakulacené břicho.

„Bylo by třeba, aby jí vítal někdo jiný,“ bručivě řekl Nikolaj, když si všichni sedli do auta.

„A proč?“ hned se zeptala Ljudmila.

„Za tři měsíce bude Antonina rodit, potom otěhotníš ty. A všichni v jednom městě. Ještě si pomyslí, že mám harém.“

„To sis našel tedy důvod k přemýšlení,“ odbyla ho Ljudmila.

„Teď je třeba se radovat, holka se nám narodila. Bavme se.“

V pokoji, který Kateřině vydělili na ubytovně, bylo ještě kolem deseti lidí.

Pokoj byl již zařízen nábytkem, dokonce některé skříně byly plné oblečení.

Byl zde i gauč, starý televizor „Leningrad“, také přehrávač s deskami. Uprostřed pokoje stál úžasný chromovaný dětský kočárek.

великолепная никелированная детская коляска.

„Ну зачем же?“ растерялась Катерина. „Она же такая дорогая.“

„Все продумано,“ успокоил ее Николай.

„Потом коляска перейдет к нам, а там, глядишь, и Людка замуж выйдет.“

„Ну, уж такого удовольствия я вам не доставлю,“ отмахнулась Людмила.

„А все остальное откуда?“ спросила Катерина.

„Со всей Москвы.“ Николай показал на присутствующих.

„Родня моя передала излишки.“

Женщины пеленали девочку.

„Как назовешь?“ спросили Катерину.

„Александрой, как моего отца,“ сказала Катерина,

„Все сели,“ распоряжалась Людмила. И все сели.

„Программа следующая: завтра выезжаешь на дачу к Николаю и Антонине.“

„Ну какая дача,“ проворчал Николай. „Садовый участок. Но комнату Оборудовали.“

„Продукты вожу я и Николай,“ продолжала Людмила.

„По возвращении тебе нужен будет еще один месяц, пока эту паршивку

„Ale proč?“ zrozpačitěla Kateřina. „Vždyť je tak drahá.“

„Vše je promyšlené,“ uklidnil ji Nikolaj.

„Potom kočárek půjde k nám, a pak, podívej, možná i Ljudka se vdá.“

„No, takovou radost vám neudělám,“ odbila je Ljudmila.

„A vše ostatní se vzalo kde?“ zeptala se Kateřina.

„Z celé Moskvy.“ Nikolaj ukázal na všechny, co tam byly.

„Příbuzenstvo dalo, co jim zbylo.“

Děvčata přebalovala holčičku.

„Jaké jí dáš jméno?“ zeptaly se Kateřiny.

„Alexandra, jako můj otec,“ řekla Kateřina.

„Sedněte si všichni,“ poroučela Ljudmila. Všichni si sedli.

„Program je následující: zítra odjíždíš na chatu k Antonině a Nikolajovi.“

„Jaká chata,“ bručel Nikolaj. „Spíše taková zahrádka. Ale pokoj jsme zařídili.“

„Potraviny budu vozit já a Nikolaj,“ pokračovala Ljudmila.

„Po návratu budeš potřebovat ještě jeden měsíc, dokavaď tohle pískle

не возьмут в ясли. На первую половину месяца я перейду во вторую смену, к этому времени Тоня пойдет в декрет и заранее начнет осваивать практический курс по уходу за ребенком. Следующее: через три месяца начинаются экзамены в институт. Ты в прошлом году по химии провалилась? Так вот, химией с тобой займется мой новый знакомый.“

nevezmou do jeslí. Na první polovinu měsíce si vyměním směnu, a potom Toňa půjde na mateřskou a začne se učit starat se o dítě. Dále: za tři měsíce začínají zkoušky do institutu. Minule jsi propadla z chemie? Takže, s chemií ti pomůže tady můj nový známý.“

Встал солидный мужчина и наклонил голову.

Zvednul se solidní muž a uklonil se.

„Кандидат наук, доцент, качество подготовки гарантирует.“

„Kandidát nauk, docent, kvalitu přípravy garantuje.

„А если бы она по физике провалилась?“ спросил доцент.

„A kdyby rupla z fyziky?“ zeptal se docent.

„Заменили бы тебя на физика,“ тут же нашлась Людмила. Николай наполнил рюмки.

„Udělali bychom z tebe fyzikáře,“ hned s tím byla hotová Ljudmila. Nikolaj naplnil panáky.

„За Александру… как ее?“

„Na Alexandru…jak dál?“

„Александровну,“ в наступившей тишине ответила Катерина.

„Aleksandrovnu,“ do ticha pronesla Kateřina.

„Итак, за москвичку Александру Александровну Тихомирову, гип-гип, ура!“

„Tak, za Moskvanku Aleksandru Aleksandrovnu Tichomirovou, hurááá!“

Была ночь. Катерина стирала пеленки. Через комнату были протянуты веревки, на которых сушились пеленки. На столе были разложены учебники и тетради.

Byla noc. Kateřina prala pleny. Pokojem byly nataženy provazy, na kterých se sušily pleny. Na stole byly rozloženy učebnice a sešity.

Закончив стирку, Катерина села за стол, Она пыталась заниматься, но

Když Kateřina doprala, sedla si za stůl. Pokoušela se učit, ale nemohla se

ничего не могла с собою поделать, глаза смыкались. И она заплакала. Она плакала тихо, чтобы не разбудить дочь.

Выплакавшись, Катерина вытерла слезы, собрала тетради и начала заводить будильник.

Шел третий час ночи. Катерина поставила стрелку будильника на шесть утра, подумала и перевела на без десяти шесть, но, посмотрев на полотнища пеленок, поставила на половину шестого утра. Ей оставалось спать три часа…

XXX

Трещал будильник, Катерина нажала кнопку, повернулась на другой бок, но через мгновение все-таки заставила себя встать.

Она накинула халат и прошла в ванную. Посмотрела на себя в зеркало. Это была почти прежняя Катерина, только прибавились морщинки в уголках глаз и в пышных по-прежнему волосах проглядывала седина.

Но из ванной она вышла уже без видимых морщин и без единого седого волоска. Темно-рыжие волосы лежали естественными волнами – парик был первоклассный.

sebou nic dělat, oči se jí zavíraly. Rozplakala se. Plakala tiše, aby neprobudila dceru.

Když se Kateřina vyplakala, utřela si slzy, sebrala sešity a začala si nařizovat budík.

Byly tři hodiny ráno. Kateřina postavila ručičku budíku na šestou ráno, popřemýšlela a změnila čas na 5:50, ale když se podívala na pleny, opět změnila budík na půl šestou. Zbylo jí jen tři hodiny spánku…

XXX

Budík hlasitě vyzváněl, Kateřina zmáčkla tlačítko a otočila se na druhý bok, ale za malou chvíli se přeci jen donutila vstát.

Hodila na sebe župan a šla do koupelny. Pohlédla na sebe do zrcadla. Byla to téměř ta samá Kateřina, co byla dříve, přibyly jen vrásky v koutcích očí, a ve vlasech tak objemných jako i dříve se začaly objevovat šediny.

Z koupelny ale vyšla již bez jediného znaku vrásek a bez jediného šedého vlásku. Tmavě zrzavé vlasy teď byly učesány do přírodních loken – paruka byla prvotřídní.

Квартира была двухкомнатная, обставленная добротной, но в общем-то стандартной мебелью. Катерина прошла в другую комнату. Там спала Александра. Ей было девятнадцать лет. Катерина распахнула настежь окно и вышла на кухню. Александра, почувствовала ворвавшийся ветер, вынуждена была встать.	Byt byl dvoupokojový, detailně zařízen celkově standardním nábytkem. Kateřina šla do druhého pokoje. Tam spala Alexandra. Bylo jí devatenáct let. Kateřina otevřela okno dokořán a odešla do kuchyně. Alexandra ucítila příchozí vítr, byla nucená vstát.
Катерина на кухне пила кофе и просматривала свой блокнот с записями.	Kateřina v kuchyni pila kávu a prohlížela si svůj diář s poznámkami.
„Когда вернешься?“ спросила Александра.	„Kdy se vrátíš?“ zeptala se Alexandra.
„Не знаю,“ односложно ответила Катерина.	„Nevím,“ jednoslovně odpověděla Kateřina.
„По-видимому, поздно.“	„Vypadá to, že pozdě.“
„Значит, вечером я могу пригласить девочек?“ спросила Александра.	„Takže to znamená, že můžu večer pozvat holky?“ zeptala se Aleksandra.
„И мальчиков тоже,“ сказала Катерина.	„Chlapce také,“ řekla Kateřina.
„Это уж само собой,“ сказала Александра.	„To je jasný,“ řekla Aleksandra.
Катерина прошла в свою комнату, взяла связку ключей, сумку и вернулась на кухню.	Kateřina šla do svého pokoje, vzala si svazek klíčů, kabelku, a vrátila se do kuchyně.
„Я знаю,“ опередила ее Александра. „Обед в холодильнике: суп из концентратов, антрекоты, компот консервированный. Посуду помою.“	„Já vím,“ předběhla jí Aleksandra. „Oběd je v lednici: polévka z koncentrátu, maso, kompot z konzervy. Nádobí umyju.“
„Тогда пока,“ улыбнулась Катерина.	„Tak tedy ahoj,“ usmála se Kateřina.
„Пока,“ улыбнулась Александра.	„Ahoj,“ usmála se Aleksandra.

Людмила допивала свой утренний чай. Она жила в однокомнатной малогабаритной квартире, половину которой занимала большая кровать. Кровать стояла в центре комнаты и была главным предметом обстановки, Людмила набросила плащ, вышла из дому, не обращая внимания на осуждающе поглядывающих на нее женщин, закурила и пошла к остановке автобуса. На остановке была обычная утренняя толчея. Автобусы подходили переполненными. Их приходилось брать штурмом. Это был новый микрорайон Москвы, и автобусов, по-видимому, не хватало.

Ljudmila dopíjela svůj ranní čaj. Žila v jednopokojovém bytě, polovina bytu byla obsazena velkou postelí. Postel stála v centru pokoje a byla hlavním nábytkem, Ljudmila na sebe hodila plášť, vyšla z domu, ignorujíce pohledy ostatních žen si zapálila a šla na zastávku autobusu. Na zastávce byla tradiční ranní tlačenice. Autobusy přijížděly přeplněné. Bylo nutné je brát útokem. Tohle byla nová obec v Moskvě, a autobusů zřejmě nebylo dost.

Людмила попыталась втиснуться в очередной автобус, но ее оттолкнули, Тогда она пошла вперед по шоссе и остановила первую же „Волгу“.

Ljudmila se pokusila vmáčknout do následujícího autobusu, ale odstrčili jí. Šla tedy dopředu po silnici a zastavila si první „Volgu“.

„На Хорошевку,“ сказала она, „плачу трешку, если успеешь к восьми.“

„Na Choroševku,“ řekla ona, „zaplatím tři ruble, když to stihneš do osmi.“

Катерина вышла во двор, подошла к „Жигулям“, вставила ключ зажигания, двигатель заработал. Катерина увеличила обороты, вслушиваясь в работу двигателя. Что-то ей не понравилось. Она выключила двигатель, на секунду задумалась, потом снова включила двигатель, резко развернулась и также резко рванула вперед. Почти не снижая

Kateřina vyšla na dvůr, došla k „Žiguli“, strčila klíč do zapalování, motor začal pracovat. Kateřina zvětšila obrátky a zaposlouchala se do zvuku motoru. Něco se ji nezdálo. Vypla motor, na vteřinku se zamyslela, potom opět zapnula motor, prudce se otočila a stejně prudce se rozjela dopředu. Téměř bez snížení rychlosti vykličkovala z uličky na silnici do kolony

скорости, она вырулила из переулка в поток машин на шоссе. Несколько секунд она шла следом за автофургоном, потом взглянув в зеркало, резко пошла на обгон.

aut. Několik vteřin se držela za jeřábem, ale pak se podívala do zrcátka a dala se do předjíždění.

Теперь она шла в крайнем левом ряду, стремительно обгоняя машины, идущие справа. Водители-мужчины посматривали на нее несколько оторопело.

Teď ona byla v levém jízdním pruhu a předjížděla auta jedoucí vpravo. Řidiči se na ni dívali trochu zaraženě.

Один из них попытался с нею соревноваться, но очень быстро отстал, тем более что приближался пост ГАИ.

Jeden z nich se jí pokusil dokonce konkurovat, ale rychle to vzdal, protože se blížili k dopravní hlídce.

У поста Катерина чуть сбросила скорость. Проезжая мимо, она улыбнулась постовому, тот тоже улыбнулся ей, но все-таки погрозил жезлом и тут же остановил водителя, пытавшегося соревноваться с Катериной.

U dopravní kontroly Kateřina trochu zpomalila. Když projížděla kolem, usmála se na policistu, on se na ní také usmál, ale přeci jen jí trochu pohrozil žezlem, a hned na to zastavil ke kontrole řidiče, který chtěl soutěžit s Kateřinou.

Антонина и Николай ехали в переполненном автобусе.

Antonina a Nikolaj jeli v přeplněném autobuse.

„Зачем было покупать машину," выговаривала Антонина, „чтобы ездить на ней один раз в неделю и то не всегда?"

„Na co jsme si kupovali auto," povídala Antonina, „abychom v něm jezdili jednou za týden, a to ještě ne vždy?"

„Ты же знаешь, машину ставить негде," возразил Николай.

„Vždyť víš, že auto není kde zaparkovat," namítnul Nikolaj.

„Ну уж чего-чего," не согласилась Антонина, „а места на стройке хватает."

„No a co," nesouhlasila Antonina, „místa na stavbě je dost."

„Ты что, забыла," спросил Николай,

„Ty jsi zapomněla," zeptal se Nikolaj,

„как в прошлый раз самосвал ободрал мне правое крыло?“

„Ну и что?“ спросила Антонина.

„Ты думаешь, что машина у тебя всю жизнь будет новой?“

„Не всю,“ сказал Николай, „но на „Москвиче“ проездил двадцать лет.“

„Тоже мне срок, „пренебрежительно ответила Антонина.“

„Моему деду одних сапог на всю жизнь хватило, их еще отец донашивал.“

„Ничего в этом плохого не вижу,“ невозмутимо ответил Николай.

Катерина въехала через ворота капролактанового комбината и подрулила к одному из цехов.

В цехе группа людей в голубых халатах копалась во внутренностях новой

установки.

„Привет,“ сказала Катерина.

„Здравствуйте, Катерина Александровна,“ ответили ей почтительно.

„Ну и как?“ спросила она.

„Сплошной брак,“ ответили ей.

Молодой лохматый человек вдруг с остервенением отшвырнул отвертку.

„Черт знает что,“ почти выкрикнул он. „Новая установка? Да такие японцы еще в прошлом году сняли с производства. Она уже сейчас

„když mi minule sklápěč odřel pravou stranu?“

„No a co?“ zeptala se Antonína.

„Myslíš si, že auto budeš mít celý život jako nové?“

„Ne celý,“ řekl Nikolaj, „ale v „Moskviči“ jsem projezdil dvacet let.“

„No to je tedy doba,“ pohrdavě odpověděla Antonína.

„Můj děda celý život nosil jedny boty, a ještě táta je nosil.“

„Nic špatného v tom nevidím,“ klidně odpověděl Nikolaj.

Kateřina vjela do vrat závodu a zaparkovala u jedné z dílen.

V dílně skupinka lidí v modrých pláštích pracovala na instalaci nového zařízení.

„Ahoj,“ řekla Kateřina.

„Dobrý den, Kateřino Aleksandrovno,“ uctivě jí odpověděli.

„Tak jak?“ zeptala se ona.

„Prostě brak,“ odpověděli jí.

Mladý člověk náhle vztekle odhodil šroubovák.

„Čert ví,“ skoro zakřičel on.

„Nová instalace? Přesně takové Japonci ještě minulý rok stáhli z výroby. Ona je už teď zastaralá, a až doladíme

устарела, а пока отладим технологию, она будет нужна как прошлогодний снег.“

„Успокойся,“ сказала Катерина и взяла чертеж.

„Давайте думать…“

Катерина вела машину по улицам Москвы. У Сретенских ворот возле киоска с газетами стоял мужчина. Катерина притормозила, и мужчина тут же сел рядом с ней. Он потянулся к Катерине, чтобы поцеловать ее, но Катерина сидела сосредоточенно прямо, и поэтому поцелуй вышел неуклюжий, будто мужчина клюнул Катерину в щеку.

„Ты чем-то расстроена?“ спросил он,

„Расстроена, а что?“ спросила Катерина.

„Ты можешь мне чем-нибудь помочь?“

„Ну, смотря в чем,“ сказал мужчина.

„Спасибо,“ сказала Катерина.

Они проехали центр, свернули в один из переулков и остановились перед девятиэтажной блочной башней, которая возвышалась почти небоскребом среди старых четырехэтажных, построенных в начале века домов.

Они поднялись в лифте. Катерина открыла дверь, и они вошли в двухкомнатную небольшую квартиру,

technologii, bude úplně jako loňský sníh.“

„Uklidni se,“ řekla Kateřina a vzala si výkres.

„Pojďte přemýšlet…“

Kateřina řídila auto ulicemi Moskvy. U Sretěnských vrat vedle stánku s novinami stál muž. Kateřina přibrzdila, a muž najednou seděl vedle ní. Naklonil se ke Kateřině, aby ji políbil, ale Kateřina seděla přímo soustředěně, proto taky polibek nevyšel, jako by muž klovnul Kateřinu na tvář.

„Ty jsi něčím rozrušená?“ zeptal se on,

„Rozrušená, a proč?“ zeptala se Kateřina.

„Můžeš mi s něčím pomoci?“

„Tak záleží s čím?“ řekl muž.

„Děkuji,“ řekla Kateřina.

Jeli do centra, odbočili do jedné z ulic a zastavili se před devítipatrovou bytovkou, která se převyšovala nad starými čtyřpatrovými domy, které byly postaveny na počátku století.

Výtahem vyjeli nahoru. Když Kateřina otevřela dveře, vešli dovnitř do nevelkého dvoupokojového bytu, který

заставленную книжными полками. Кроме книг в квартире был еще узкий диван, несколько стульев, стол, телевизор и приемник.

Катерина присела у стола, мужчина попытался ее обнять, но Катерина не ответила на его попытку, и мужчина насупился.

Потом Катерина расстелила постель. Мужчина начал раздеваться, а Катерина снова присела у стола.

„Ну, что же ты?“ спросил мужчина.

„Я ничего,“ сказала Катерина. Она оглянулась на лежащего в постели мужчину.

„Что все-таки случилось?“ спросил мужчина.

„У меня не идет установка,“ сказала Катерина, „у меня Сашка плохо учится, мне надо делать ремонт в квартире, у меня заболела мать, и ее придется перевозить ко мне, у меня в машине барахлит карданный вал, и его нужно срочно менять…“

„Неужели в эти минуты ты можешь думать обо всем этом?“ спросил мужчина оскорбленно.

„А в какие минуты я должна думать обо всем этом?“ спросила его Катерина.

„И вообще мне все надоело!“

„Что надоело?“ спросил мужчина.

„Все,“ ответила Катерина.

byl obklopen policemi s knihami. Kromě knih byl v bytě ještě úzký gauč, několik židlí, stůl, televizor a přijímač.

Kateřina si sedla ke stolu, muž se jí pokusil obejmout, ale Kateřina na jeho pokus nereagovala, a tak se muž naštval.

Následně Kateřina rozestlala postel. Muž se začal svlékat, a Kateřina si opět sedla ke stolu.

„Co je s tebou?“ zeptal se muž.

„Ale nic,“ odpověděla Kateřina. Podívala se na ležícího muže v posteli.

„Tak co se tedy stalo?“ zeptal se muž.

„Nevychází mi instalace,“ řekla Kateřina, „Saška (Alexandra) se špatně učí, musím dělat opravy v bytě, onemocněla mi matka, a budu ji muset převézt k sobě, v autě mi selhává kardanová hřídel, a musím jí co nejdříve vyměnit…“

„Opravdu v této chvíli musíš přemýšlet o všem tomhle?“ zeptal se ukřivděně muž.

„A kdy o tom mám přemýšlet?“ zeptala se ho Kateřina.

„A vůbec už toho mám všeho dost!“

„Čeho máš dost?“ zeptal se muž.

„Všeho,“ odpověděla Kateřina.

„Мне надоело таскаться по чужим квартирам, брать у приятельниц ключи на два часа, мне надоело все делать одной. Почему я все должна делать одна?!“

„Но ты должна понять,“ начал мужчина.

„Я ничего не хочу понимать,“ резко сказала Катерина.

„Но мы же с тобой договорились,“ начал терпеливо мужчина.

„Надо, чтобы моя дочь закончила десятый класс и поступила в институт, я не могу травмировать девочку. Надо подождать.“

„А потом надо будет ждать, когда она выйдет замуж, а потом мы будем ждать, когда она родит тебе внука, а потом у тебя заболеет жена, а от больных жен не уходят, а потом мы все умрем.“

Мужчина молчал. Катерина встала, надела жакет и бросила на стол ключи.

„Ключи опустишь в почтовый ящик,“ сказала она и вышла. Полураздетый мужчина видел из окна, как она села в машину и резко рванула с места.

Поздно вечером Катерина снова заехала на комбинат и прошла в цех. Новую установку размонтировали. Вокруг громоздились детали, инструменты. Слесари разбирали

„Už mám dost scházení se v cizích bytech, půjčování si u přítelkyně klíče na dvě hodiny, mám dost toho, že musím dělat vše sama. Proč musím dělat vše sama?!“

„Ale musíš pochopit,“ začal vysvětlovat muž.

„Já nechci nic chápat,“ prudce řekla Kateřina.

„Vždyť jsme se s tebou domluvili,“ říkal trpělivě muž.

„Je třeba, aby moje dcera dokončila desátou třídu a šla na vysokou, nemůžu přeci traumatizovat holčičku. Musí se počkat.“

„A potom bude třeba počkat až se vdá, a potom budeme čekat, až ti porodí vnoučka, a potom ti onemocní žena, a od nemocných žen se neodchází, a potom my všichni umřeme.“

Muž mlčel. Kateřina vstala, oblékla si sako a hodila na stůl klíče.

„Klíče hoď do poštovní schránky,“ řekla a odešla. Polonahý muž viděl z okna, jak si sedla do auta a prudce odjela z místa.

Pozdě večer Kateřina znovu jela do závodu a šla do dílny. Novou konstrukci rozmontovali. Kolem byly všude součástky a nářadí. Zámečníci demontovali reaktor.

реактор.	
„Так и не пошла?“ спросила она.	„Nevyšlo to?“ zeptala se.
„Нет,“ ответили ей.	„Ne,“ odpověděli jí.
И Катерина начала натягивать халат.	Kateřina začala natahovat plášť.
Глубокой ночью Катерина вошла в свою квартиру, не раздеваясь, прошла в комнату дочери. Александра читала в постели.	Pozdě v noci Kateřina vešla do svého bytu, ani se nesvlékla a vešla do pokoje dcery. Alexandra si četla v posteli.
„Ну как?“ спросила Катерина.	„Tak jak?“ zeptala se Kateřina.
„Хорошо,“ сказала Александра.	„Dobrý,“ odpověděla Alexandra.
„Ну ладно,“ сказала Катерина.	„No tak jo,“ řekla Kateřina.
„Поговорили,“ сказала Александра.	„Promluvily,“ řekla Alexandra.
И Катерина ушла в свою комнату. Александра прислушалась. В комнате матери было тихо. И вдруг из комнаты донеслось едва слышное всхлипывание.	Kateřina odešla do svého pokoje. Alexandra se zaposlouchala. V pokoji u matky bylo ticho. A najednou se z pokoje ozvaly sotva slyšitelné vzlyky.
Александра встала, прошла в комнату матери и увидела рыдающую Катерину.	Alexandra vstala, šla do pokoje k matce, a spatřila vzlykající Kateřinu.
Катерина плакала, уткнувшись в подушку, у нее вздрагивали плечи, она плакала почти беззвучно, и тем это было страшнее.	Kateřina plakala, zabořena do polštáře, ramena se jí chvěla, plakala téměř nehlučně, a tím to bylo ještě horší.

Originál ruského scénáře[41]

Komentář ke scénáři

Překlad části scénáře filmu „Moskva slzám nevěří“ byl velice interesantní. V úryvku jsme si mohli všimnout mnohých dobových reálií a zajímavostí. Například v popisných pasážích scénáře se objevují auta, která byla typická pro 50. a 70. léta, jako Žiguli a Volga.

[41] *Moskva slezam ně verit, Scenarij* [online]. Poslední aktualizace 25. září 2012. [cit. 24.4.2017]. Kinodramaturg.ru. Dostupné z: http://kinodramaturg.ru/moskva-slezam-ne-verit-scenarij/

Celý úryvek obsahuje převážně dialogy, které jsou obohacené popisnými pasážemi. Text se povětšinou překládal bez obtíží. V jedné z přímých řečí se vyskytlo slovo „трёшка“. V tomto případě byl použit opisný překlad - tři ruble. Výraz трёшка se používá v nespisovném ruském jazyce.

Při překládání scénáře jsme si uvědomili, že veškeré překlady vyžadují nejen práci se slovníky, ale vyžadují i znalost reálií a širokého historického a kulturního kontextu.

Mnoha slovům, slovním spojením či frazémům není vždy možné přiřadit vhodná synonyma či ekvivalenty. Tlumočník nebo překladatel, proto musí být vynalézavý a najít co možná nejvhodnější řešení tak, aby odpovídalo standartu jazyka čtenáře.

Závěr

Bakalářská práce „Moskva slzám nevěří“ je rozdělena do devíti kapitol a je členěna do několika podkapitol. V bakalářské práci se jednotlivé kapitoly a podkapitoly navzájem doplňují a souvisejí spolu.

Cílem bakalářské práce bylo detailně rozebrat film „Moskva slzám nevěří“. Díky uvedeným pramenům se mi podařilo zjistit bližší informace o tomto oscarovém snímku.

V první kapitole jsme se věnovali historickému kontextu v období vzniku tohoto filmu. Tyto údaje byly čerpány převážně z knihy „Oblíbené kino“, jejímiž autorkami byly Černyš Olga a Danilenko Larisa. Podkapitolou první stěžejní kapitoly je popis filmu SSSR v 60.–80. letech. Toto období bychom, jak jsme zjistili, mohli nazvat obdobím konzervatismu.

Následující kapitola nás seznamuje s tvůrci filmu, tedy režisérem Vladimírem Meňšovem a scénáristou Valentinem Černychem.

Kapitola číslo tři pojednává o hlavních hercích filmu „Moskva slzám nevěří“. Je zde detailně zachycena jejich biografie, a také jejich další tvorba, či ocenění, která získali.

Pro napsání čtvrté kapitoly byly použity dva hlavní zdroje. Prvním velice důležitým zdrojem byl samotný film „Moskva slzám nevěří“ a také kniha, jejímiž autory byli Valentin Černych, Jevgenij Jevtušenko a Pavel Nilin.

Kapitoly šest a sedm byly napsány díky knize „Oblíbené kino“. Zásluhou této knihy jsme zjistili, jaké okolnosti byly okolo vzniku samotného natáčení filmu: zajímavosti ze zákulisí filmu a také historické fakty tehdejšího SSSR.

Osmá kapitola referuje o oceněních filmu „Moskva slzám nevěří. Tento vynikající film obdržel cenu Oscar v kategorii nejlepší zahraniční film. Také byl tento film nominován na cenu „Zlatý medvěd“. Herci filmu byli také oceněni za dechberoucí herecké výkony ve filmu, byli oceněni různými cenami, jedna z nejznámějších však je „Státní cena SSSR“.

Pro praktickou část byl vybrán scénář, konkrétně z části, ve které film přechází z jedné doby do druhé, a tedy z roku 1958 do roku 1978.

Bakalářská práce by mohla být použita pro zpestření výuky nejen ruského jazyka, ale také např. pro předmět dějiny Ruska. Tato práce by mohla být námětem pro pokračování v diplomové práci. Detailně by mohly být rozebrány možnosti využití filmu ve výuce.

V příloze se nachází obrázky ze záběrů filmu, fotografie hlavních postav či dobové fotografie Moskvy.

Resumé

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zanalyzovat film „Moskva slzám nevěří“. V této práci jsme se věnovali politickému a historickému kontextu v období vzniku tohoto filmu, spolu se zařazením filmu do kinematografie SSSR. Následně jsme sepsali medailonky hlavních postav filmu a jeho tvůrců. Řešili jsme, že film „Moskva slzám nevěří“ obdržel ocenění Oscar za nejlepší zahraniční film a byl nominován na cenu „Zlatý medvěd“. Na základě pramenů analyzovaného filmu byl sepsán v kvalifikační práci detailní popis děje a realizován překlad konkrétní části scénáře.

Resume

The main aim of this bachelor thesis is to analyse the film „Moskva slzám nevěří“. In this thesis we focused on the political and historical context of its time and categorized it into the USSR's cinematography. Subsequently we created profiles of main characters and creators. We found out that the film „Moskva slzám nevěří“ won an Oscar for the best foreign picture and was nominated for the price „Zlatý medvěd“. On the bases of sources of the analysed film we wrote a detailed plot analysis and also a translation of one part of the script.

Резюме

Главной целью бакалаврской работы был анализ фильма «Москва слезам не верит». В этой работе мы уделили внимание политическому и историческому контексту во времена, когда снимался фильм. Последовательно мы составили портреты главных персонажей фильма, а также его создателей. Мы узнали, что фильм «Москва слезам не верит» получил премию «Оскар» как лучший иностранный фильм и был номинирован на награду «Золотой медведь». На основании источников анализируемого фильма было составлено детальное описание сюжета, а также переведена определенная часть сценария.

Seznam použité literatury

Knihy

BERNARD, Jan. *Národní kinematografie Sovětského svazu.* Praha: Čs. Filmový ústav, 1989. 332 s. Filmový klub. Národní kinematografie; Sv. 2.

ČERNYCH, Valentin Konstantinovič; JEVTUŠENKO, Jevgenij Alexandrovič; NILIN, Pavel Filippovič. *Moskva slzám neverí*, *Prvý raz vydatá, Materská škola*. Bratislava: SMENA, 1985. 163 s. Máj, zv. 461.

ČERNYCH, Valentin Konstantinovič. *Moskva slezam ně verit : Kinoscenarij.* Moskva: Iskusstvo, 1981. 84 s. Bibliotěka kinodramaturgii.

ČERNYCH, Valentin Konstantinovič*. Moskva slezam ně verit.* Sankt-Peterburg: RedFish, 2005. 670 s. ISBN 5-901582-56-X.

ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* Kyjev: Izdatělskij Dom UMCH, 2012. 85 s. ISBN 978-966-2320-53-4.

MAKAROV, Andrej. *Veličajšije aktery Rossii i SSSR*. Moskva: AB Publishing, 2013. ISBN 978-5-457-71802-9.

Rusko-český, česko-ruský velký slovník. Brno: Lingea, 2009. ISBN 978-80-87062-65-4

ŠVANKMAJER, Milan. [ET AL], *Dějiny Ruska.* 6., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. ISBN 9788074220265.

ZORKAJA, Neja Markovna*. Istorija sovetskogo kino = The illustrated history of Soviet cinema.* Sankt-Peteburg: Aletejja, 2005. 538 s. ISBN 5-89-329-457-2.

Články

(MZ). *Nová sovětská veselohra*. Lidová demokracie. 1980, roč. 36, č. 93 (19.4.1980), s. 6. ISSN 0323-114

CANBY, Vincent. *Film: The Oscar winner from Moscow opens*. New York Times. May 8, 1981, s. C10. ISSN 03624331.

CIESLAR, Jiří. *Oscar slzám.* Scéna*.* 1981, roč. 6, č. 23, s. 5. ISSN 0139-5386.

CIESLAR, Jiří. *Oscar v Moskvě*. *Práce.* 1981, roč. 37, č. 95 (23.4.1981), s. 6. ISSN 0231-6374.

FD. *Tajemství úspěchu.* Tvorba. 1981, č. 20 (20.5.1981), s. 7. ISSN 0139-5513.

HOLÝ, Karel. *Jak se dělá divácký film: k výbornému dílu Moskva slzám nevěří.* Pravda, 1981, roč. 62, č. 47 (25.2.1981), s. 5. ISSN 1803-1633.

KALOUSKOVÁ, Hana. *Moskva slzám nevěří*. Filmový přehled. 1981, č. 2, s. 19-20. ISSN 0015-1645.

KAZDA, Lubor*. Moskva slzám nevěří: premiéra úspěšného sovětského filmu v našich kinech.* Rudé právo. 1980, roč. 61, č. 275 (20.11.1980), s. 3. ISSN 0032-6569.

KOPANĚVOVÁ, Galina. *Filmová jeseň v Moskvě.* Kino. 1979, roč. 34, č. 24, s. 4-5. ISSN 0323-0295.

KOPANĚVOVÁ, Galina. *Moskva slzám nevěří.* Kino. 1980, roč. 35, č. 2, s. 6-7. ISSN 0323-0295.

KOPANĚVOVÁ, Galina. *Moskva slzám nevěří*. Záběr. 1980, roč. 13, č. 22, s. 4. ISSN 0139-7664.

KOPANĚVOVÁ, Galina. *O tom, co je a jak se dělá divácký film*. Film a doba. 1980, roč. 26, č. 4, s. 182-183. ISSN 0015-1068.

MEŇŠOV, Vladimír. *Dramaturgem byl sám život: Vladimír Meňšov, režisér nejnavštěvovanějšího sovětského filmu všech dob [rozhovor].* Zaps. Zdeněk Jůzek.

MEŇŠOV, Vladimír. *Poznat hrdinu znamená poznat sám sebe: rozhovor s Vladimírem Meňšovem.* Zaps. I. Maratov. Film a doba. 1984, oč. 30, č. 36, s. 304-309. ISSN 0015-1068.

Mladá fronta. 1981, roč. 37, č. 140 (16.6.1981), s. 4. ISSN 0323-1941.

ZAORAL, Zdeněk*. Minulost a současnost*. Svobodné slovo. 1980, roč. 36, č. 288 (5.12.1980), s. 5. ISSN 0231-732X.

Elektronické zdroje

1979 SSSR Filmy [online]. [cit. 24.4.2017]. Kino-teatr. ru. Dostupné z: http://kino-teatr.ru/search/7788028/597180/

Akademické ceny, 53. ročník, 1981 [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Oscars. Dostupné z: http://www.oscars.org/oscars/ceremonies/1981

Batalov, Alexej Vladimirovič [online]. Poslední aktualizace 25. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Баталов,_Алексей_Владимирович

Březen 2011 - Toulky filmovou Evropou - Rusko [online]. Poslední aktualizace 3.3.2011. [cit. 25.4.2017]. město-slavicin.cz. Dostupné z: http://www.mesto-slavicin.cz/cs/informacni-centrum/mestske-kino/sobotni-film-a-skola/brezen-2011-toulky-filmovou-evropou-rusko.html

Černych, Valentin Konstantinovič [online]. Poslední aktualizace 1. ledna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Черных,_Валентин_Константинович

Meňšov, Vladimír Valentinovič [online]. Poslední aktualizace 7. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Меньшов,_Владимир_Валентинович

Moskva slezam ně verit [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Москва_слезам_не_верит

Moskva slezam ně verit, Scenarij [online]. Poslední aktualizace 25. září 2012. [cit. 24.4.2017]. Kinodramaturg.ru. Dostupné z: http://kinodramaturg.ru/moskva-slezam-ne-verit-scenarij/

Moskva slzám nevěří / Moskva slezam ně verit (1979) [online]. [cit. 24.4.2017]. ČSFD. Dostupné z: http://www.csfd.cz/film/102711-moskva-slzam-neveri/prehled/

Muravjova, Irina Vadimovna [online]. Poslední aktualizace 25. dubna 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Муравьёва,_Ирина_Вадимовна

Oscar [online]. Poslední aktualizace 23. dubna 2017. [cit. 20.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Oscar

Rjazanova, Raisa Ivanova [online]. Poslední aktualizace 21. února 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://ru.wikipedia.org/wiki/Рязанова,_Раиса_Ивановна

Věra Alentova [online]. Poslední aktualizace 20. října 2016 [cit. 24.4.2017], Kino-teatr. Dostupné z: http://www.kino-teatr.ru/kino/acter/w/ros/102/bio/

Věra Alentova [online]. [cit. 24.4.2017]. ČSFD. Dostupné z: http://www.csfd.cz/tvurce/5833-vera-alentova/

Zlatý medvěd [online]. Poslední aktualizace 19. února 2017. [cit. 24.4.2017]. Wikipedia. Dostupné z: https://de.wikipedia.org/wiki/Goldener_B%C3%A4r

Film

Moskva slzám nevěří, 1980 [film]. Režie Vladimír Meňšov. Sovětský svaz.

Obrázková příloha

Obrázková příloha sestavena dle: ČERNYŠ, Olga; DANILENKO, Larisa. *Moskva slezam ně verit.* [cit. 14.4.2017]. str. 4 - 94.

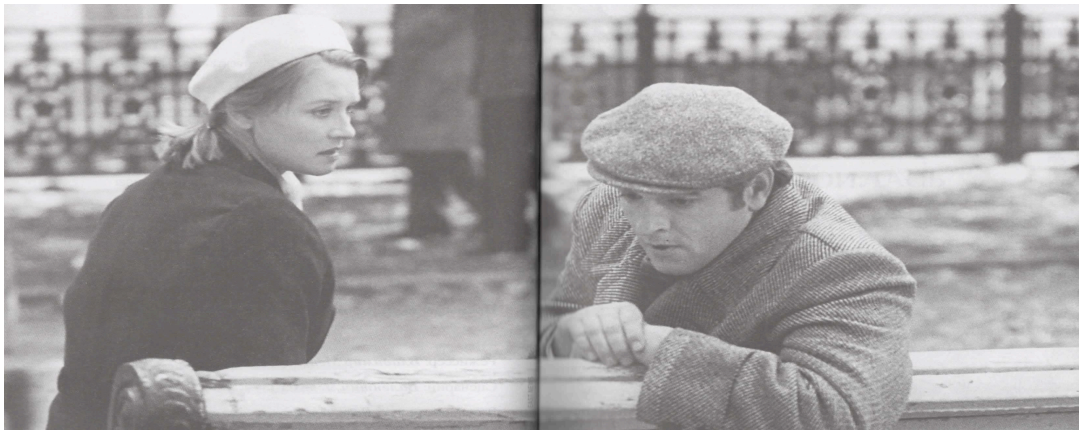

Obrázek 1: Věra Alentova (Вера Валентиновна Алентова) a Jurij Vasiljev (Васильев Юрий Николаевич)

Obrázek 2: Alexandr Faťušin (Александр Константинович Фатюшин), Irina Muravjova (Ирина Вадимовна Муравьева), Věra Alentova (Вера Валентиновна Алентова), Jurij Vasiljev (Васильев Юрий Николаевич), scéna z filmu

Obrázek 3: Vladimír Meňšov (Владимир Валентинович Меньшов), Věra Alentova (Вера Валентиновна Алентова), Irina Muravjova (Ирина Вадимовна Муравьева), Raisa Rjazanova (Раиса Ивановна Рязанова), Alexej Batalov (Баталов Алексей Владимирович), Natalja Vavilova (Вавилова Наталья Дмитриевна)

Obrázek 4: Natáčení

Obrázek 5: Vladimír Meňšov (Владимир Валентинович Меньшов) a Valentin Černych (Валентин Константинович Черных)

Obrázek 6: Fotografie z oslavy třicetiletého výročí filmu „Moskva slzám nevěří“

Obrázek 7: Jurij Vasiljev (Васильев Юрий Николаевич)

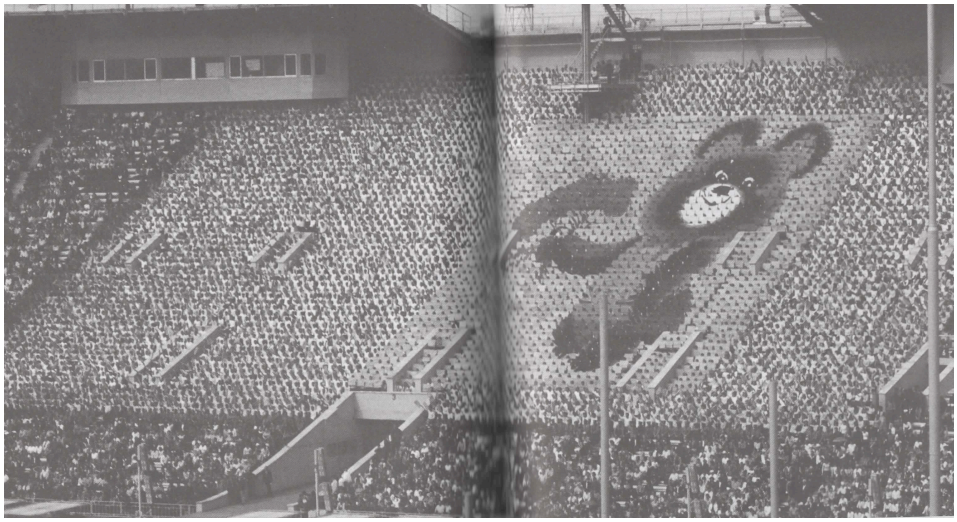

Obrázek 8: Pohled na tribuny (Olympiáda v 80. letech v SSSR)

Obrázek 9: Záběr na stanici metra v Moskvě

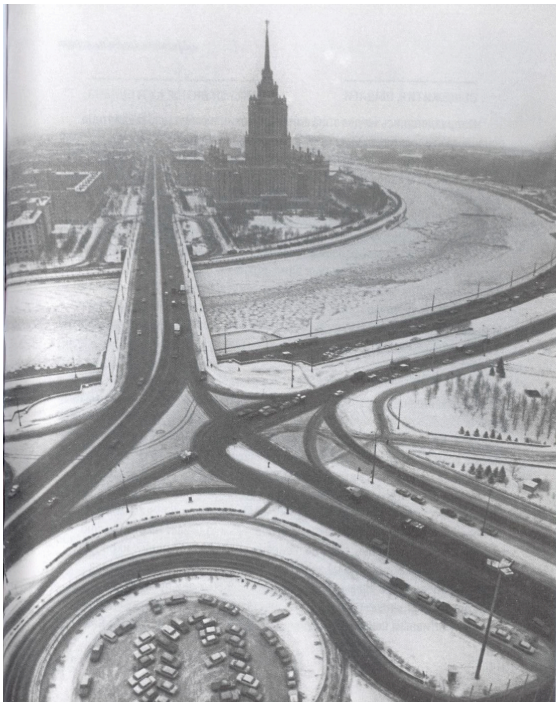

Obrázek 10: Pohled z mostu na hotel „Ukrajina“

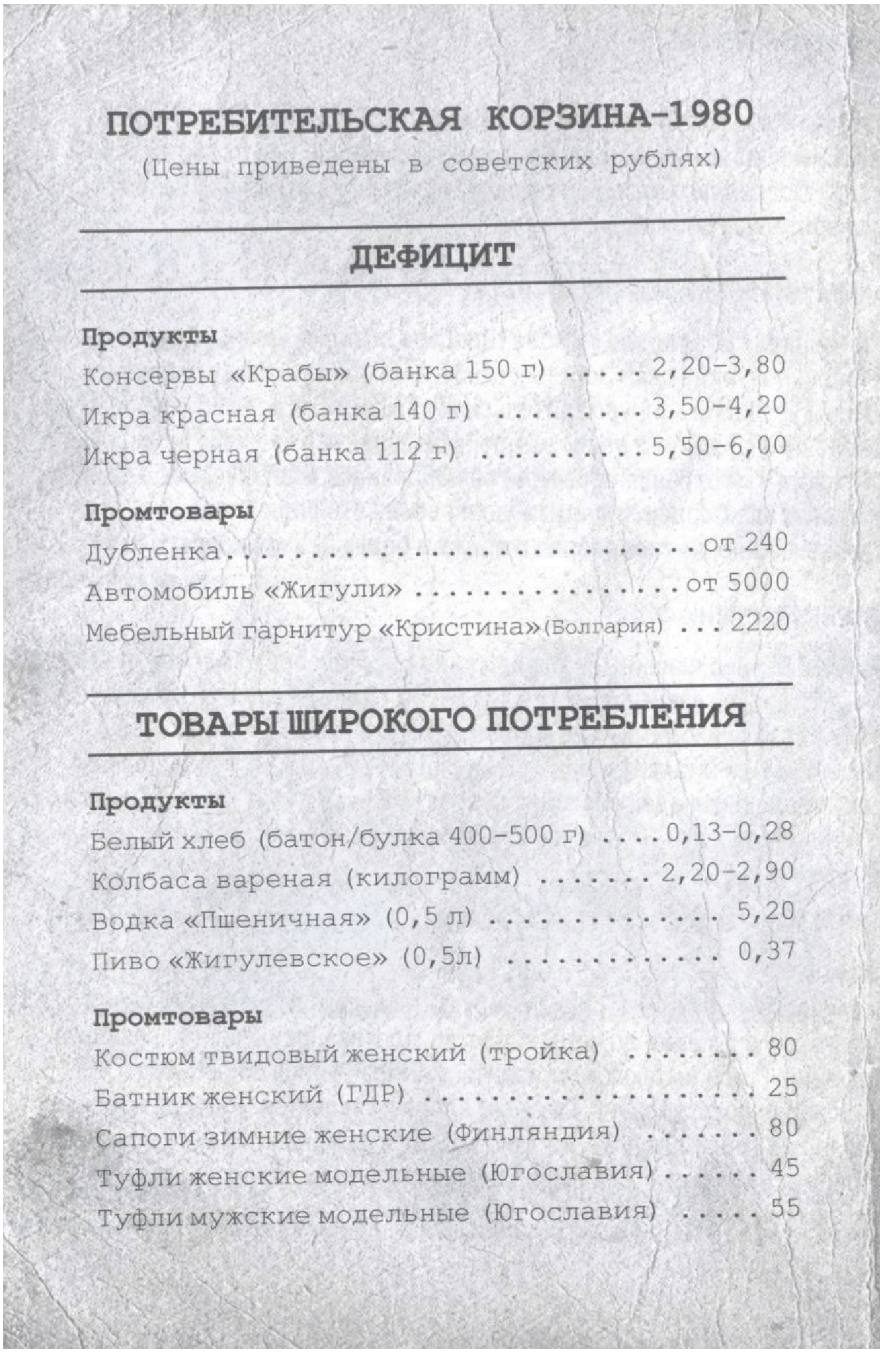

ПОТРЕБИТЕЛЬСКАЯ КОРЗИНА-1980

(Цены приведены в советских рублях)

ДЕФИЦИТ

Продукты

Консервы «Крабы» (банка 150 г) 2,20–3,80
Икра красная (банка 140 г) 3,50–4,20
Икра черная (банка 112 г) 5,50–6,00

Промтовары

Дубленка..... от 240
Автомобиль «Жигули» ..... от 5000
Мебельный гарнитур «Кристина»(Болгария) ... 2220

ТОВАРЫ ШИРОКОГО ПОТРЕБЛЕНИЯ

Продукты

Белый хлеб (батон/булка 400–500 г) 0,13–0,28
Колбаса вареная (килограмм) 2,20–2,90
Водка «Пшеничная» (0,5 л) 5,20
Пиво «Жигулевское» (0,5л) 0,37

Промтовары

Костюм твидовый женский (тройка) 80
Батник женский (ГДР) 25
Сапоги зимние женские (Финляндия) 80
Туфли женские модельные (Югославия) 45
Туфли мужские модельные (Югославия) 55

Obrázek 11: Dobové ceny